NICC Magazine 2 /2020

Griselda Molemans, auteur van 'Levenslang Oorlog' Zie pag. 16

In dit nummer:

Achteraf.....2

Mijn opa, de Indië-veteraan.....3

Staatsbezoek aan Indonesië.....6

Koning 'niet welkom'.....8

De kruidige theegeur van het oude Indië.....10

Controversie: Een woord over oorlogsmisdaden in Indonesië.....12

Nederlanders als daders van alle onheil.....13

De bloedige na-oorlogse periode.....15

Levenslang oorlog.....18

Sophiahof – Van Indië tot nu.....20

Tjidengkamp Reünie...22

JES Nieuws.....24

Columns.....26 & 28

Veilig oversteken tussen het verkeer in Zuid-oost Azië.....29

Links4u.....30

Donatie actie.....33

Gratis maandelijks e-magazine voor de Indische gemeenschap

jaargang 12, februari 2020 | abonnees: 9850

Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Van de redactie

In dit nummer aandacht voor de na-oorlogse periode, door middel van een aantal artikelen over de strijd die Nederland voerde tegen de Indonesiërs in een bloedige poging de oude koloniale toestand te behouden na de capitulatie van de Japanners. Eveneens aandacht voor het Staatsbezoek van het Koningspaar aan Indonesië, waar toch ook weer niet iedereen blij mee is. Dan een uitgebreide boek-bespreking van de nieuwe uitgave van Griselda Molemans: 'Levens-lang oorlog'. Ook een leuk stuk over een 160 jaar oude thee-winkel, waar de geur van het oude Indië nog rondwaart en een artikel over de verkeerschaos die Zuid-oost Azië in feite is. Tenslotte aandacht voor een donatie-actie van Museum Trees Ruijs Huijs. Wij wensen u weer veel leesplezier.

Heeft u zelf een item, waarvan u denkt dat dit onze lezers zal interesseren? NICC Magazine stelt zijn redactionele inhoud met alle plezier voor u open.
Graag willen wij u ook wijzen op de mogelijkheid ***NICC Magazine als advertentie medium*** te gebruiken. Hierbij een oproep aan alle lezers die eigenaar zijn van een bedrijf of er werkzaam zijn als PR manager om NICC Magazine als mogelijkheid te zien om ***uw bedrijf of product onder de aandacht*** van nu 9850 abonnees te brengen. Tevens willen wij een beroep doen op uw ***waardering*** als abonnee voor het zeer vele werk dat wij maandelijks aan NICC Magazine hebben. Houdt u in gedachten dat NICC Magazine geheel GRATIS is, hetgeen echter niet betekent dat wij geen kosten hebben. Juist in deze tijden is ***uw betrokkenheid*** bij NICC Magazine van groot belang en vragen wij u een ***VRIJWILLIGE DONATIE***. Wij zullen u daarvoor zeer dankbaar zijn en u zult verzekerd zijn van een blijvende gratis toezending van uw geliefde en gewaardeerde NICC Magazine. Onze volledige bankgegevens zijn: (BIC: RABONL2U)
NL39 RABO 0129 216 836, t.n.v. ***N.I.C.C.*** *Den Haag NL*.
Mogen wij u tenslotte vragen om NICC Magazine zoveel mogelijk bij uw familie, vrienden en kennissen onder de aandacht te brengen? Vraag hen ook gratis abonnee te worden. Wij wensen u weer veel plezier met uw NICC Magazine. Mede dankzij uw donaties en advertenties kan NICC Magazine helemaal GRATIS blijven.

Hans Vogelsang, hoofdredacteur.

Achteraf

Door: Bert Immerzeel

Het debat over Indië kent vele onopgeloste kwesties en het maatschappelijk debat verandert regelmatig van kleur. Met die veranderingen wordt de overheid gevraagd van standpunt te wijzigen. De vraag is óf en wanneer dat werkelijk wenselijk is.

Eind maart wordt de definitieve uitslag bekend van het project *Tweede Wereldoorlog in honderd foto´s*. En de voorselectie is al gemaakt, 50 foto's per provincie, waarbij Nederlands-Indië en de West samen voor de gelegenheid tot extra provincie zijn gebom-bardeerd.

De voorselectie van Indië, ik verklap het al vast, is niet spec-taculair. De hoofdreden, zonder twijfel, ligt in het feit dat Japanners onze fototoestellen heeft afgepakt. In bezet gebied werden slechts zeer weinig foto´s gemaakt: een enkele keer door individuele Japanners, en een enkele keer door de door de bezetter goedgekeurde kanalen zoals de Maleistalige pers. En natuurlijk hebben de Japanners veel vernietigd, maar hoevéél, en wát, dat weten we niet precies. Het gevolg hiervan is dat de voor het project gekozen foto´s bijna alle van kort vóór of van kort ná de Tweede Wereldoorlog zijn.

Natuurlijk zult u foto´s missen, maar dat is onontkoombaar bij een jury-oordeel. Zelf mis ik ook enkele van mijn lievelingsfoto´s, zoals bijvoorbeeld die van de vliegenier Paul van Breen, staande voor zijn Curtiss Hawk. Het is een klassieke propagandafoto van vlak voor de oorlog, die welhaast uitschreeuwt dat – natúúrlijk! – wij zullen winnen. Of een soort-gelijke Japanse foto van Japanse vliegeniers, die uitstraalt dat zíj – natúúrlijk! – zullen winnen. Uit-eindelijk, maar dat weet u al, verloren beide partijen.

Onze manier van kijken verandert met het tijdperk waarin we leven. En – bijzonder genoeg – denken we dat we steeds dichter bij de waarheid komen. Maar da´s nog maar de vraag… Misschien dat we het over een jaar of tien, twintig, weer anders zien. Wat zeker is, is dat het oordeel achteraf heel vaak afwijkt van het oordeel van de betrokkenen op het tijdstip van het gebeurde.

Voortschrijdend inzicht

Natuurlijk is er vaak sprake van voortschrijdend inzicht.
Bij de Holocaust-herdenking heeft minister-president Rutte aan de laatste overlevenden zijn excuses

aangeboden voor het feit dat de overheid tijdens de bezetting te weinig heeft gedaan om de rechten van de burgers te beschermen: "Toen het gezag een bedreiging werd, zijn onze overheidsinstanties tekortgeschoten, als hoeders van recht en van veiligheid". Eindelijk! – was de reactie in Joodse kring. Historici waren lovend over de woorden van Rutte.

Misschien dat nu ook in Indische kring nieuwe hoop is gewekt op een opening in het debat over de 'Indische Kwestie', hoop dat de overheid ook hier een draai zal maken van 180 graden. Die kans lijkt me uitgesloten.

Ten eerste, het te kort schieten van de overheid tijdens de bezetting ten gevolge waarvan duizenden Joodse landgenoten het leven lieten in Duitse kampen is niet te vergelijken met het twijfelachtig optreden van de regeringen in vredestijd ten gevolge waarvan duizenden Indische landgenoten hun salaris niet ontvingen.

Ten tweede, de standpunten staan te ver uit elkaar. In het geval van het excuus jegens de Joodse overlevenden ging het slechts om een excuus, en niet om een schuldbekentenis met daaruit mogelijk voortvloeiende schadevergoeding, terwijl de actievoerders van de Indische Kwestie harde valuta eisen (36 miljard).

Overigens, de slachtofferrol van een deel van de Indische gemeenschap lijkt zijn oorsprong te vinden in trans-generationele PTSD-problematiek van de ouders. Welke excuses of compensatie ooit nog zullen worden aangeboden, die rol blijft. Volledig herstel van reële of ervaren schade is daarom slechts een illusie.

Paul van Breen

Achteraf

De vraag of je achteraf bepaalde standpunten moet of kunt repareren, komt ook terug in het debat over de erkenning van de onafhankelijkheid van Indonesië. Voor de meeste Nederlanders zal de datum op 27 december 1949 liggen: de datum van ondertekening van de soevereiniteitsoverdracht in het paleis op de Dam in Amsterdam. Voor de Indonesiërs zegt deze datum echter niets; zij kennen slechts 17 augustus 1945 als de datum waarop Soekarno de onafhankelijkheid uitriep. De laatste tijd wordt in anti-koloniale kringen steeds luider geroepen dat de Nederlandse overheid deze tweede datum moet erkennen.

Een dergelijke erkenning – en 'reparatie' van eerdere standpunten – is hopeloos gecompliceerd. Deze zou lijnrecht ingaan tegen bestaande juridische afspraken en allerlei nieuwe problemen opwerpen. De verantwoordelijkheid voor orde en gezag zou dan per augustus ´45 bij de Indonesiërs hebben gelegen en het Nederlands ingrijpen in de na-oorlogse jaren zou moeten worden gekwalificeerd als ongeoorloofde aanvalsoorlog op onafhankelijk gebied.

Het meest wijze lijkt hier te accepteren dat beide volken hun eigen geschiedenis schrijven en niet proberen om er samen uit te komen. Zíj gelukkig met 17 augustus 1945, en wíj gelukkig met 27 december 1949. De periode tussen deze twee data beschouwen we dan een soort historisch niemandsland.
Maar misschien is een dergelijk 'vredesakkoord', wat bestaat uit niet-repareren, op zich ook wel weer een vorm van repareren. Achteraf.

Mijn opa, de Indië-veteraan

Door: Judith Evertse

Nadat Indonesië in 1945 de onafhankelijkheid uitriep, stuurde Nederland 95.000 dienstplichtigen naar de archipel om zijn gezag te herstellen. Chris Paling, de grootvader van Judith Evertse, was één van die militairen. Zijn dagboek laat de verwarring en angst zien van deze 'jongens in het oosten'. Een persoonlijk verhaal.

"Zo nu en dan passeerden wij het silhouet van een dessa, verborgen onder klapperbomen. Een vredig gezicht, maar tegelijkertijd ging er een vreemde dreiging van uit. Misschien had de vijand zich daar wel verborgen en loerde hij op zijn kans. Ik voelde mij klein en eenzaam." Dit zijn de woorden van mijn opa, Chris Paling, voormalig lid van het vierde bataljon Grenadiers van de Palmboomdivisie.

Hij was één van de 95.000 Nederlandse dienstplichtige soldaten die deelnamen aan de politionele acties in voormalig Nederlands-Indië, nadat daar op 17 augustus 1945 de onafhan-

Foto links: De buurt liep uit toen Chris Paling in het voorjaar van 1950 thuis kwam uit Indonesië. Foto rechts: Chris Paling (rechts) met een mede-soldaat bij de Status Quo-lijn.

kelijkheid was uitgeroepen door Soekarno en Mohammed Hatta. Het waren veelal jonge mannen uit alle hoeken van Nederland, sommigen de puberteit maar net ontgroeid. Wat maakten ze in het Oosten allemaal mee? Welke gruwelen zagen hun ogen?

Mijn grootvader kon er vol overgave over vertellen. Over zijn indrukken in de mysterieuze Gordel van Smaragd. Het eten, de geuren, de mensen. Hij kon het meestal ook niet laten om zijn licht te laten schijnen op de complexe politieke en militaire situatie rond de politionele acties op Java , die hij zo graag voor ons wilde ontwarren. Maar of hij ooit doodsbang was geweest tijdens de veeleisende, nachtelijke militaire patrouilles? Of er ordinair de brui aan wilde geven?
Dat bleef voor mij verhuld doordat de chroniqueur in hem meestal de overhand had. Een beschouwer die zelf de touwtjes in handen wilde houden over welke ingrediënten zijn weergave van 'Indië' zou bevatten.

Angst

Dat hij zijn Indische ervaringen na thuiskomst in Nederland (in 1950) ook had toevertrouwd aan het papier, daar kwam ik later pas achter. Na zijn dood in 2013 sloeg ik dit uitgebreide verslag – een mix van een dagboek en historische beschouwingen – voor het eerst open. In dit document kreeg ik een heel andere grootvader en Indië-veteraan te zien dan ik had gekend. De beschouwer liet op schrift zijn masker vallen en onthulde hierin zijn diepste zielenroerselen, de gevoelens en emoties die hij in zijn verhalen voor ons, de kleinkinderen, altijd verborgen had gehouden.
Angst is een terugkomend thema in zijn verslag. Bijvoorbeeld als hij voor het eerst oog in oog komt te staan met zijn 'vijand'. Net als veel van zijn medesoldaten krijgt hij het te kwaad wanneer op één van zijn patrouilles soldaten van de nationalistische beweging plotseling dichterbij komen.

Uitgebreid doet hij verslag van de doodsangst en de chaos die zich van hem en zijn mede-soldaten meester maken. "Ons peloton zocht dekking. Door gebrek aan ervaring heerste er grote verwarring. De bevelvoerende luitenant wist niet wat te doen. Sommigen raakten in paniek en wilden overeind komen. Ik hoorde mensen angstig om hun moeder roepen. De vijand kwam luid schreeuwend langzaam maar zeker naderbij. Het was als in een nachtmerrie." Het loopt dit keer met een sisser af, althans voor de Nederlandse militairen. Na gericht vuur vanuit de Nederlandse kant trekken de militaire tegenstanders zich terug.

In rustiger tijden sloeg verveling op de militaire posten nogal eens toe. Op de bijbehorende foto's zie ik mijn opa in legeruniform in Sembajat, zittend op de rand van een brug met zijn onafscheidelijke sigaretje. Een verlegen jongeman van 19 jaar, opgevoed in een oer-Hollands gezin met een beschermende moeder. De aankomst op Java moet voor mijn opa een ware cultuurshock zijn geweest.

Onduidelijkheid en onrust

Ook een ander soort verwarring nam bezit van hem, zo spat van de pagina's af. Hij worstelde, net als veel van zijn medesoldaten, met de vraag wat ze nu eigenlijk kwamen doen in Indië. Als soldaten die de bevolking van een opstandige, onrust gevende beweging (Republiek) moesten bevrijden? Of als degenen die er een vijandig (Nederlands) gezag moesten herstellen in een land waar de mensen juist onder dat

koloniale juk vandaan wilden? Of iets daartussenin? "Ik vond dat de Indonesiërs meer vrijheid zouden moeten krijgen, maar wel in een hecht verband met Nederland". De moeizame onderhandelingen tussen de Nederlandse regering en de nationalisten zorgden voor veel onduidelijkheid en onrust. Het herstellen van het Nederlandse vooroorlogse koloniale gezag ging mijn opa weer veel te ver. "Dit deed mij teveel aan de Duitse bezetting van ons land denken".

Nederlandse militairen op patrouille.

Hij was niet direct geboren voor het leger, met zijn slungelige en intellectuele voorkomen. Daar kwam nog eens bij dat de diensttijd zijn carrièreplannen danig in de wielen had gereden. Een studiebeurs voor de opleiding tot politierechercheur moest voorlopig in de ijskast. Maar de radio bood uitkomst: hij was op Java werkzaam als verbindingsman, verantwoordelijk voor het maken van radioverbinding tussen militaire posten.

Radio

Toch is het juist die radio die figureert in één van de meest aangrijpende momenten in zijn diensttijd, tijdens een grotere 'zuiveringsactie' in vijandelijk gebied. Onderweg stuiten de Grenadiers op een Indonesische jongeman zonder wapen, weggedoken in een gat. De commandant beveelt de jongen met de Nederlandse militairen mee te gaan en de radio van mijn opa te dragen. Mijn grootvader protesteert, maar dat haalt niets uit. De jongen moet de 15 kilo zware radio op zijn rug nemen. Als er in de verte geweerschoten klinken, loopt de situatie dramatisch uit de hand.

"Mijn drager liet zich vallen en wel zo dat het er op leek dat hij het radiotoestel wilde beschadigen. Mijn commandant zag het gebeuren en fluisterde iets met de inlichtingenman. De jongen moest het toestel afdoen en kreeg een teken dat hij mocht gaan. Hij aarzelde, maar ging ten slotte. Een schot klonk en de jongen zakte in elkaar." Mijn opa bleef zitten met een onverteerbaar schuldgevoel. "Totaal overdonderd liep ik verder. Hoewel ik er niet verantwoordelijk voor was, voelde ik mij er toch bij betrokken en verweet mijzelf dat ik had moeten weigeren mijn toestel af te staan".

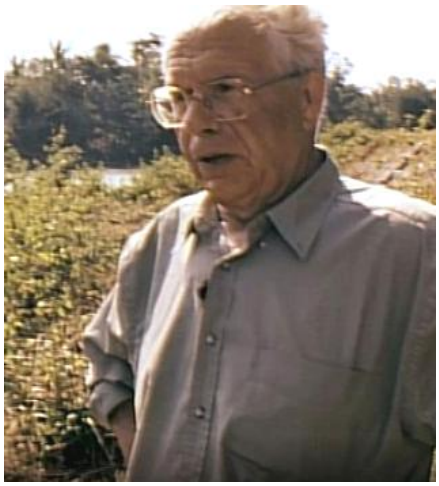
Dat hij zich ondanks de heftige gebeurtenissen staande wist te houden, was voor een erg groot deel te danken aan de hechte kameraadschap die hij met zijn medesoldaten voelde. De wil om te overleven schept tussen de militairen een onverbrekelijke relatie. "Een band die ik in mijn verdere leven weinig meer ben tegengekomen".

Arrogantie

Maar ook zijn grote nieuwsgierigheid naar deze nieuwe wereld waarin hij is ondergedompeld, biedt afleiding.
Zo is de vriendelijkheid van de inheemse burgers, die de soldaten elke morgen met "Tabee toean" begroeten, een aangename verrassing.

Het dagelijkse begroeting staat lijnrecht tegenover de arrogantie die hij ondervindt van de Nederlandse koloniale bevolking op Java. Daarover steekt hij zijn ergernis niet onder stoelen of banken. Hij beschrijft de reactie van Nederlandse vrouwen van wie hij de gezinnen 's nachts moest bewaken tijdens een week verlof in de bergen van Tretes. "Voor hun veiligheid moesten de militairen 's nachts bij hen in de buurt wachtlopen. Dat de Nederlandse dames ons 's morgens nog geen knikje gunden, stoorde ons echter wel."

Zelfs de vijanden – de soldaten van de Republikeinen – bleken zo slecht nog niet. Bij tijd en wijle was het leven op de militaire posten eentonig te noemen, de strijdkrachten aan de andere kant hadden hier eveneens last van. Dat schept een voorzichtige – zij het tijdelijke – solidariteit met hun militaire tegenstanders. "Het contact met hen was goed. Zij leerden ons hun lied *Oh Merdeka* en wij leerden hen *Oh Madeleine*".

Chris Paling in de documentaire Tabee Toean (1995)

De grootste steun had hij aan zijn vaste correspondentievriendin. Van 'alle kanten' werd er op aangedrongen dat Nederlandse meisjes een briefwisseling begonnen met voor hen veelal onbekende militairen, als middel om het moreel hoog te houden. Deze campagne werd een klinkend succes. Er waren zelfs militairen bij die verscheidene penvriendinnen hadden. Mijn opa was er ook één van. Eén penvriendin in het bijzonder, Dirkje van den Brink, veroverde vanuit het verre Heeteren met haar pennenvruchten zijn hart. Tegen het

einde van de diensttijd gaven veel penvriendinnen er alweer de brui aan. Dirkje bleef, en werd later mijn oma.

Toen de politionele acties hun slot naderden en het besef kwam dat Indonesië de band met het 'moederland' definitief zou doorsnijden, was mijn opa opgetogen om weer naar huis te mogen. De aanblik van feestende Indonesiërs die in 1949 het vierjarig jubileum van de Republiek vierden bracht desondanks een golf van teleurstelling teweeg.

Documentaire Tabee Toean

Bij thuiskomst in Nederland (in voorjaar 1950) begon de rest van zijn leven. Een mooie carrière bij het ministerie van Justitie, een huwelijk, vijf kinderen, een tweede huwelijk en twaalf kleinkinderen. Maar Indië liet hem nooit los. Het was voor hem een vreemd soort tweede thuis dat in rook was opgegaan met de geboorte van Indonesië, waar hij een haat-liefdeverhouding mee had. Een plek waar hij op een verwarrende manier zijn *coming of age* doormaakte.

Toen hij in 1995 de kans kreeg te figureren in de documentaire *Tabee Toean* pakte hij die kans met beide handen aan. In deze documentaire van regisseur Thom Verheul werden Indië-veteranen aan het woord gelaten over hun gewelddadige ervaringen tijdens de politionele acties. Mijn opa ging met Verheul terug naar Java voor de opnamen. Voor het eerst zag ik hier – meer nog dan in zijn eigen dagboek – zijn emoties door de damwand van de ratio heen sijpelen. Ik vond het mooi om te zien hoe hij de regie aan de interviewer gaf.

Zijn eigen ervaringen en oogetuigenverslag moesten in de documentaire als illustratie dienen. Bij een brug over een rivier vertelt hij in de documentaire over de gruwelijke executies op twee Indonesische dorpelingen door Nederlandse mede-militairen, die onder zijn ogen plaatsvonden.

Hij vertelt in de camera over de weerstand en verbijstering die hij voelde, toen het eerste lichaam in de rivier viel. Hij beschrijft ook hoe het latere tweede slachtoffer zich uit pure doodsangst met zijn nagels wanhopig vastklampt in de Javaanse aarde, als deze beseft dat hij hetzelfde fatale lot zal ondergaan. "Ze moesten hem overeind sléuren, de brug op. Dat heeft diepe indruk op mij gemaakt."

Toen zijn dood naderde was Indië voor hem weer springlevend geworden. De analyticus verdween naar de achtergrond. Hij maakte steeds minder een geheim van zijn gevoelens over deze periode, hoe erg hij het eigenlijk vond wat daar was gebeurd. Wie het maar wilde vertelde hij er over.

Daar bij de kali, in *Tabee Toean*, valt hij een klein moment stil. Zand in de motor van de beschouwing. Of hij er nog steeds mee worstelt, vraagt een opmerkzame Verheul. "Niet dagelijks, dat zou overdreven zijn. Maar wel op het moment dat je er (weer) mee geconfronteerd wordt. Ik betreur het wat hier gebeurd is. Waar waren we in godsnaam mee bezig?" *Java Pots.*
Dit artikel verscheen eerder in het Eindhovens Dagblad.

BORCADEN
BORCA ONLINE
Weimarstraat 39
2562GP Den Haag
0703642806
(advertentie)

Staatsbezoek aan Indonesië

In maart 2020 brengen koning Willem-Alexander en koningin Máxima een vierdaags staatsbezoek aan Indonesië. Van dinsdag 10 tot en met vrijdag 13 maart voert de reis naar verschillende plaatsen op de eilanden Java, Kalimantan en Sumatra. Dit artikel geeft een overzicht van de verschillende plaatsen die bezocht zullen worden, met enkele foto's en achtergronden.

Erebegraafplaatsen

Op de eerste dag, dinsdag 10 maart 2020, brengen de koning en de koningin onder andere een bezoek aan twee verschillende

begraafplaatsen. In de ochtend wordt de **Heldenbegraafplaats Kalibata** bezocht. Deze begraafplaats in Zuid-Jakarta is de laatste rustplaats van een groot aantal nationale helden van Indonesië. Daaronder zijn ook verschillende helden die aan Indonesische zijde vochten tegen de Nederlanders tijdens de onafhankelijkheidsoorlog (1945-1949).

In de middag wordt de nog geen vijf kilometer verderop gelegen begraafplaats **Menteng Pulo** bezocht. Dit 'ereveld' is een van de zeven Nederlandse erebegraafplaatsen op Java. Er liggen meer dan 4.000 Nederlandse militairen en oorlogsslachtoffers begraven. In veel gevallen gaat het daarbij om militairen die vochten tegen degenen die op de eerdergenoemde begraafplaats Kalibata liggen. De bekendste persoon begraven op Menteng Pulo is generaal Simon Spoor, die tijdens de onafhankelijkheidsoorlog de hoogste Nederlandse legercommandant in Indië/Indonesië was. Voor meer informatie over Menteng Pulo en andere erevelden, zie de website van de Oorlogsgravenstichting.

Het paleis in Bogor

Tussen de bezoeken aan beide begraafplaatsen door vindt het meest officiële deel van het programma plaats. Koning Willem-

Alexander en Máxima worden door de Indonesische president Joko Widodo en zijn vrouw Iriana ontvangen op het **presidentieel paleis** in Bogor. Hier zal een korte persverklaring worden gegeven, en dan vindt er een staatslunch plaats.

Naast de koning en koningin zijn ook verschillende ministers bij dit officiële gedeelte aanwezig.
Minister Stef Blok van buitenlandse zaken vergezelt het koninklijk paar gedurende de hele reis. De ministers Kaag (buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking), Van Nieuwenhuizen (infrastructuur en waterstaat), Bruins (medische zorg en sport) en Schouten (landbouw, natuur en voedselkwaliteit) zijn in Indonesië voor een economische missie.

Het paleis in Bogor is een van de zes presidentiële paleizen van Indonesië. Oorspronkelijk werd *Huis Buitenzorg* gebouwd in 1744 als een buitenverblijf voor Nederlandse gouverneurs, en in 1856 herbouwd na een aardbeving. Na de Indonesische onafhankelijkheid wees president Soekarno het gebouw aan als presidentieel paleis. Het paleis is niet open voor bezoekers, maar de buitenkant is wel goed te bezichtigen tijdens een bezoek aan de botanische tuin van Bogor, waar het middenin staat. Zie ook Top 11: mooiste paleizen van Indonesië.

Jakarta

Het middag- en avondprogramma op de eerste dag vindt plaats in Jakarta. Zoals aangegeven wordt daar het ereveld Menteng Pulo bezocht. Daarna bezoeken Willem-Alexander en Máxima een chocoladefabriek. De **fabriek van Pipiltin Cocoa** staat in Zuid-Jakarta. Dit bedrijf werkt samen met boeren in heel Indonesië om op een duurzame manier cacao te produceren.

's Avonds is er dan weer een gezamenlijk programma met de economische missie van de verschillende ministers en Nederlandse bedrijven. Op de **ambassade** worden Nederlands-Indonesische samenwerkings-overeenkomsten getekend.
In het cultureel centrum van de ambassade, het **Erasmushuis**, bekijkt het koninklijk paar de fototentoonstelling 'Innovation'. Deze tentoonstelling is geopend van 5 t/m 24 maart 2020 en laat foto's zien van Indonesische fotografen die de Permata-beurs voor fotojournalistiek hebben ontvangen.

Jogjakarta

De tweede dag voert de reis naar Jogjakarta. Het koningspaar gaat vast met het vliegtuig, maar als je zelf van Jakarta naar Jogjakarta wilt reizen kan dat ook goed met de trein: de treinreis duurt circa 8 uur. In Jogjakarta wordt het **sultanpaleis** (*kraton*), gebouwd 1755, bezocht. Willem-Alexander en Máxima zullen lunchen met sultan Hameng-kubuwono X. De

sultan van Jogja is de enige sultan in Indonesië die echt nog politieke macht heeft, omdat de sultan automatisch ook gouverneur van de provincie (officieel 'Speciale Regio') Jogjakarta is.

In de middag wordt de **universiteit Gadjah Mada** (UGM) bezocht. Deze universiteit behoort, samen met UI in Jakarta en ITB in Bandung, tot de top-3 van beste universiteiten van het land. Zie ook Top 11: beste universiteiten van Indonesië. De UGM werkt onder andere veel samen met de universiteiten van Leiden, Groningen en Twente.

's Avonds gaan Willem-Alexander en Máxima naar de 9e-eeuwse hindoetempel **Prambanan**, net buiten de stad Jogjakarta. Dit is een van de negen Indonesische werelderfgoederen. Bij de tempel wordt gesproken met religieus leiders van verschillende godsdiensten. Daarna is er een Ramayana-voorstelling (traditioneel hindoeïstisch theater) en een opreden van de band Rubah Di Selatan (letterlijk "de vos in het zuiden"). Hun muziek kun je ook vinden op Spotify.

Sebangau op Kalimantan

Op de donderdag wordt het **Nationaal park Sebangau** in de provincie Midden-Kalimantan bezocht. Het park, dat zo groot is als de provincie Friesland, bestaat uit veenmoerasbos. In de Jaren 80 en 90 is dit bos grotendeels verdwenen: ontbossing vond plaats voor houtwinning en om het gebied geschikt te maken voor landbouw en oliepalmplantages. Gezien de veengrond mislukte dat laatste grotendeels, en daarbij zorgt het draineren van het veen voor bodemdaling, CO2-uitstoot en een grote kans op bosbranden. In 2004 is het nationaal park ingesteld om te werken aan herstel van het veenmoerasbos. Dit is ook belangrijk omdat het gebied 's werelds grootste populatie van orang-oetans herbergt.

De koning en koningin zullen in het nationaal park projecten bekijken die werken aan waterbeheer en herbebossing, en ze zullen een opvangcentrum voor orang-oetans bezoeken. Verder zullen ze praten met oliepalmboeren over verduurzaming van de palmolie-industrie.

Tobameer op Sumatra

De laatste dag van het bezoek vindt plaats op Sumatra. Hier reist het koningspaar naar het **Tobameer**, het grootste meer van Indonesië en een van de populairste toeristische bestemmingen van Sumatra.

Het Tobameer is een groot kratermeer in de provincie Noord-Sumatra. Het meer is ongeveer 80 kilometer lang en 20 kilometer breed, met in het midden het grote eiland Samosir. Willem-Alexander en Máxima bezoeken bij het meer een traditioneel dorp van de Batakbevolking, waarbij het onder andere zal gaan over duurzaam toerisme.
Met een boot zullen de koning en koningin naar **Samosir** gaan om daar een lokaal project te bekijken dat duurzaam toerisme en biologische landbouw combineert.
Bron: In de Archipel.

Koning 'niet welkom'

Nabestaanden van slachtoffers van Nederlands militair geweld in Indonesië verzetten zich tegen het Nederlandse staatsbezoek aan dat land volgende maand.

Koning Willem-Alexander en koningin Máxima zijn wat hen betreft niet welkom zolang Nederland niet juridisch erkent dat Indonesië op 17 augustus 1945 onafhankelijk werd.

Dat staat in een brief van vijf nabestaanden en erfgenamen van slachtoffers van de Nederlandse militaire acties in Indonesië in de periode 1945-1949. De brief is gericht aan de koning en gestuurd

aan de Nederlandse ambassade in Jakarta en de Indonesische president Joko Widodo.
Ook eisen ze dat de koning excuses aanbiedt voor mensenrechtenschendingen die door Nederland zijn gepleegd en een "onmiddellijke en rechtvaardige afrekening van schadevergoeding aan de slachtoffers."

Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima zijn van dinsdag 10 tot en met vrijdag 13 maart op staatsbezoek in Indonesië op uitnodiging van president Joko Widodo. Het bezoek staat in het teken van de hechte band tussen beide landen. Steden Jakarta, Yogyakarta (Java), Kalimantan en eiland Sumatra worden bezocht.

Ze worden vergezeld door minister Stef Blok van Buitenlandse Zaken. Minister Sigrid Kaag voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, minister Cora van Nieuwenhuizen van Infrastructuur en Waterstaat, minister Carola Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en minister Bruno Bruins voor Medische Zorg en Sport zijn gelijktijdig op handelsmissie in Indonesië. Al met al wordt het koningspaar dus vergezeld door een gewichtige delegatie.

Verschil van vier jaar

De voormalige kolonie Nederlands -Indië werd in de Tweede Wereldoorlog door Japan bezet. Twee dagen na de Japanse capitulatie riep Soekarno, de Indonesische onafhankelijkheidsstrijder de onafhankelijkheid uit. Dat was op 17 augustus 1945.

Nederland probeerde met veel militair geweld het gezag in de voormalige kolonie te herstellen, maar moest dat vier jaar later onder grote internationale druk opgeven. Op 27 december 1949 droeg het de soevereiniteit over aan de regering van Soekarno. Dat geldt tot de dag van vandaag als de dag dat Nederland de onafhankelijkheid van Indonesië erkende.

Koning Willem-Alexander en Koningin Maxima tijdens hun bezoek aan India in 2019

Toenmalig minister van Buitenlandse Zaken Ben Bot zei in 2005 wel dat Nederland de onafhankelijkheidsdatum van 17 augustus 1945 "politiek en moreel accepteert". Ook betuigde hij spijt voor het leed dat Nederland Indonesiërs in de periode 1945-1949 heeft aangedaan, toen het zijn gezag met militaire middelen probeerde te herstellen. Nederland bevond zich "aan de verkeerde kant van de geschiedenis", zei minister Bot toen.

Schadevergoeding

De opstellers van de brief aan de koning worden gesteund door het Comité Nederlandse Ereschulden. Dat zet zich in voor een schadevergoeding voor de nabestaanden en erfgenamen van slachtoffers van mensenrechtenschendingen door Nederlandse militairen.
Als Nederland de datum van 17 augustus 1945 erkent, zal het een grote schadevergoeding moeten betalen, omdat het dan erkent dat het tussen 1945 en 1949 een soevereine staat heeft aangevallen, zegt de voorzitter Jeffry Pondaag.
Of Pondaag gelijk heeft is de vraag. Volkenrechtelijk gezien is een land pas onafhankelijk als dat ook door anderen landen wordt erkend. In geval van Indonesië hebben de meeste landen en ook de VN dat pas in 1949 gedaan.

Diepgaand onderzoek

Het kabinet besloot in 2016 om een diepgaand onderzoek in te stellen naar het Nederlandse geweld tijdens de Indonesische onafhankelijkheidsstrijd.
Aanleiding voor dat besluit was het boek *De Brandende kampongs van Generaal Spoor* van historicus Rémy Limpach. Hij toonde aan dat de Nederlandse krijgsmacht zich te buiten was gegaan aan structureel massaal geweld tegen de bevolking. Naar aanleiding daarvan heeft Nederland een vervolgonderzoek ingesteld. De nabestaanden hebben daar geen vertrouwen in. (*NOS*)

INDISCH PLATFORM **zoekt donateurs**

Het Indisch Platform behartigt de belangen van de Indische gemeenschap bij de Nederlandse regering
Stichting Het Indisch Platform - Postbus 85564 - 2508 CG Den Haag
Bankrek. nr. NL84 INGB 0088 3644 67 t.n.v. Indisch Platform

De kruidige theegeur van het oude Indië

Krista runt de 160 jaar oude theewinkel Inproc net als haar ouders

Door Lizette Bremer*

Inproc aan de Denneweg is uitgegroeid tot de oudste en bekendste koffie- en theewinkel in Den Haag: een echt begrip in de stad en ver daarbuiten. Speciale theemelanges liggen uitgestald op originele antieke theekisten.

Soms kom je in Den Haag zo'n zaakje tegen waar vadertje tijd geen vat op lijkt te hebben. Authentieke apparaten en de geur van 'vroeger' en een bevlogen eigenaar. Inproc aan de Denneweg nummer 63 is zo'n winkel, die na 160 jaar nog steeds fier overeind staat en een begrip is in Den Haag. De huidige eigenaresse Krista Buys kocht de winkel in 2015 'terug': en wil het nog groter maken dan het ooit is geweest.

INPROC

Wie wil weten hoe de tijd van de Haagse schrijfster Hella Haasse rook, moet thee- en koffiewinkel Inproc (wat in de begintijd stond voor **IN**dische **PRO**ducten **C**entrale) aan de Denneweg eens binnenlopen. De kruidige theegeur van het vroegere Indië komt je tegemoet waaien in de winkel vol met antieke apparaten die ook in de tijd van Haasse gebruikt werden.

Als we binnenlopen staat de thee natuurlijk al klaar, Krista heeft een lekkere onstpanningsmelange voor ons gemaakt.

Bij Inproc vind je vele honderden theemelanges, allemaal zelf gemengd en verpakt. Dat doet ze inderdaad zelf, op een enorm apparaat om thee te 'melangeren' (mengen). Krista, voorheen een beachvolleybal-trainster, gaat er enthousiast achter staan en legt ons uit hoe ze nou die 'Griep Weg'-thee en 'Het Mysterie'-thee maakt. "Maar sommige van onze theemelanges blijven echt strikt geheim. Dat zijn familierecepten en die haal ik nog steeds uit de oude receptenboekjes waarin mijn ouders al schreven."

Geheime schriftjes

Krista's ouders waren namelijk vroeger eigenaar van Inproc: in 1967 namen zij de winkel over, die toen al een begrip was in Den Haag. Als kind was Krista al verliefd op de winkel, die haar ouders met hart en ziel runden. "Mijn ouders bedachten hun eigen theesmaken, die ze allemaal met de hand in schriftjes opschreven". En – niet onbelangrijk – alleen bij Inproc verkrijgbaar.

IJverig zoekt ze in een laatje naar de kostbare boekjes. We mogen ze inkijken, maar niet fotograferen. "We geven bijvoorbeeld het recept van onze Melati thee niet graag prijs. Dat is een afternoon blend, een echt Indische zwarte thee". Het recept voor 'Haagse Heren' staat er ook in: een lekkere smokey Earl Grey.

Overgenomen

Tot hun pensioen in 2005 runden Krista's ouders de winkel. Krista maakte carrière als trainster van een beachvolleybalteam. Maar toen haar moeder op een dag in

2015 belde dat de winkel na tien jaar weer te koop stond, twijfelde ze geen moment: Inproc moest en zou van haar worden.

En in december 2015 was de zaak aan de Denneweg opnieuw van de familie Buys, met ditmaal Krista aan het roer. "Ik startte met €500,- aan koffie en thee. En nu heb ik meer soorten thee en koffie dan ik kan tellen".

Voor elke portemonnee

Krista wil niets liever dan de liefde voor thee en koffie overbrengen aan haar klanten. "Er moet tijd zijn voor persoonlijk advies aan iedereen. Dat is de kracht van mijn zaak. Ook voor elke portemonnee heb ik thee: je kunt bijvoorbeeld voor € 4,- een zakje Earl Grey krijgen van 100 gram, maar ook een zakje van € 9,-".

En voor de toekomst wil ze Inproc groter maken dan ooit (de winkel wordt binnenkort uitgebreid met het pand ernaast) maar tóch de tijd houden voor het contact met klanten. Wil je alles leren over thee? Krista vertelt je er graag alles over. http://www.inproc.nl
(*Foto's © indebuurt.nl)*

*) *https://indebuurt.nl/denhaag/*

Wel eens gedacht aan adverteren in NICC Magazine?
Uw product of dienst wordt door minstens 100.000 mensen opgemerkt.
Hoe dit kan? Vraagt u vrijblijvend onze advertentieflyer met uitleg en tarieven aan
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Controversie: Een woord over oorlogsmisdaden in Indonesië

"*Of er toentertijd sprake was van een militair apparaat, als staat in de staat? Als dat zo was hadden we de Eerste Politionele Actie doorgezet.*
Op politiek bevel moesten we stoppen. Het heeft ons wel duizenden jongens gekost. En dat voor een poppenkast.
Als men het eerlijk had gemeend met Indonesië, hadden we toen doorgestoten."
Raymond Westerling, maart 1969

Oorlogsmisdaden

"Ik zou het woord *misdaden* los willen zien van het woord *oorlogs*misdaden. Er zijn excessen gepleegd. Zo kreeg een Nederlandse ordonnans de kogel omdat hij een inlandse vrouw verkrachtte.

We moeten trouwens niet alleen over *Nederlandse* oorlogsmisdaden praten. Hoe zou u reageren als je een vriend in stukken gesneden terugvindt? Ik kan mij dan voorstellen dat iemand in het heetst van de strijd zijn boekje te buiten gaat. Wraak keur ik niet goed, maar we mogen niet generaliseren. Het was beslist geen losgeslagen bende".

Het "standrecht van Westerling" betekende executie, zonder berechting, ter plaatse. "Als ik in Indonesië het standrecht niet had ingevoerd had men de Indonesische verliezen met een factor 200 kunnen vermenigvuldigen, maar dan met 195 keer het aantal *onschuldigen*.

Troepen terroristen en moordenaars richtten na de capitulatie van Japan onder de eigen bevolking de meest onvoorstelbare slachtingen aan. Als ik door een persoon te doden duizenden kon redden dan deed ik dat.

Nederland heeft nooit willen begrijpen wat de juiste toedracht van de gang van zaken was. Daartoe was de regering en de Nederlandse bevolking te weinig en verkeerd ingelicht. Om een voorbeeld te noemen: ik werd eens met *vier* man gedropt om *200.000* Japanners te ontwapenen".

Publieke opinie: een windvaan

"Ik heb lak aan de publieke opinie omdat het een windvaan is. Ik ben altijd afgegaan op *mijn* twee barometers: mijn geweten en de reacties van het volk, waaraan ik steeds mijn daden heb getoetst en waar ik van houd.

Ik ben bereid *nu nog steeds* verantwoording af te leggen voor mijn daden. Maar wie moeten mij verhoren? Mensen die zelf boter op hun hoofd hebben? Mensen die mijlenver van het actieterrein zaten (of nog niet geboren waren, red.)? En moeten *die* personen militairen beoordelen?

De legitimiteit van het Nederlandse ingrijpen in Indonesië en Nieuw Guinea was gebaseerd op aannames en het wekken van illusies ten aanzien van 80 miljoen mensen.

Vervolgens zorgden een verandering in de politiek en een bespeling van de publieke opinie ervoor dat aannames en illusies nooit gerealiseerd konden worden. Uiteindelijk was het resultaat dat zowel de Indonesische bevolking als de inwoners van Nieuw Guinea in de steek gelaten werden". (Raymond Westerling, 1969)

Nog weer later kwamen de Indië-veteranen zelf onder vuur, waarbij de publieke sympathie, ondanks de goede werken van Indië-gangers als de latere generaal Ted Meines en cardioloog Frits Meijler, meesterlijk bespeeld werd. Ten nadele van de Nederlandse en Nederlands-Indische soldaten en zelfs ten gunste van mensen als Poncke Princen....

"De oorlog is een vreselijke zaak en de politiek dient goed te weten waar ze aan begint. Maar zolang volken tegen elkaar krijg voeren zullen daden van ruw geweld, die meestal tot zelfbehoud strekken, voorkomen.

Men bega ze nimmer zonder een dringende redenen, uit moedwil of wreedheid, maar wel als het *moet*, om de eigen veiligheid of om het leven van soldaat en burger te sparen.
Politiek en generaals dienen zich niet te laten beheersen door ziekelijke, overdreven gevoelens van humaniteit, die in een oorlog niet te pas komen en de eigen troepen decimeert" (citaat van generaal G.F.W. Borel naar aanleiding van de politiek ten tijde van en na de tweede expeditie naar Atjeh).

De publieke opinie zal, zoals Raymond Westerling al meldde, altijd een windvaan blijven, die, van diverse kanten bespeeld, steeds in verschillende richtingen wappert.
Militairen dienen er derhalve voor te waken om hun geestelijke gesteldheid een speelbal te laten worden van de waardering der heersende tijdgeest.
Is men hier *niet* toe in staat dan bestaat er grote kans dat het slachtoffer gebeten zal worden door een giftige slang, genaamd PTSS (Post Traumatisch Stress Syndroom).

Bron: De Nederlandse Krijgsmacht

Reparatie van iPhone, iPad en Android. Snel, vakkundig en redelijk geprijsd.
Klik hier voor de aanbieding. Borca-Online / BorcaDen webshop

(advertentie)

‘Gewelddadige Nederlanders’ als daders van alle onheil

Door: Bauke Geersing

NRC herschrijft de dekolonisatiegeschiedenis

Het is van maatschappelijk belang dat wij Nederlanders de feiten krijgen van de dekolonisatie van Nederlands-Indië 1945 – 1950. Vanaf 2017 is er een groot onderzoek gestart naar die periode. De meest recente inzichten wijzen uit dat die onderzoekers werken aan eenzijdige geschiedschrijving. Indonesiërs worden als slachtoffers gezien en de Nederlanders als de daders van al het onheil. Het Nederlandse geweld staat daarbij centraal. Het Indonesische geweld verdampt steeds meer. Dat is een verdraaiing en herschrijving van die geschiedenis.
Om Nederlanders daarin te laten geloven zijn de media nodig. En de NRC ‘werkt daar actief aan mee’.

Een voorbeeld. NRC-medewerker Frank Vermeulen schreef in de NRC van 17 januari 2020 onder de kop ‘Afgemaakt als een dolle hond’ een artikel over de moord op M. Nasoetion en twee anderen. Dat gebeurde tijdens de ‘Operatie Kraai’, de zogenoemde Tweede Politionele actie.

Wat was destijds de context in Nederlands-Indië? Op 17 augustus 1945 – twee dagen na de capitulatie van Japan – proclameerde Soekarno de onafhankelijke republiek Indonesië. Dat was het startschot voor het proces van onafhankelijkheid van Nederlands-Indië, dat op 27 december 1949 tot de soevereiniteitsoverdracht over Nederlands-Indië van Nederland aan Indonesië zou leiden.

Voor het zover was moest er nog heel wat water door de Rijn. Het Nederlandse kabinet wilde een gecontroleerd dekolonisatieproces onder zijn leiding, om zo de eigen financieel-economische belangen veiligstellen en een federatie van onafhankelijke Indonesische deelstaten die onderdeel zouden uitmaken van een sterk koninkrijksverband.

Van de kant van de geproclameerde republiek wilde men een zwakke federatie, een los koninkrijksverband, een eigen leger en een eigen rol op het internationale toneel.
De republikeinse strijdmacht in opbouw en de gewapende jeugdbendes wensten de onafhankelijkheid te bereiken via strijd en de Nederlanders met geweld uit Indonesië verdrijven. Zij waren wars van ieder overleg en een diplomatiek compromis.

Proclamatie van de Republik Indonesia door Soekarno en Hatta.

Ondertussen initieerde de leiding van de Republiek terreur in deelstaten waar zij een zwakke positie had om onder terreurdruk haar positie te versterken.
Bijvoorbeeld op Zuid-Celebes. Daar ontstond tegen het eind van 1946 een situatie die werd aangeduid als ‘rood-witte-terreur’. Raymond Westerling heeft in een korte periode van ongeveer drie maanden (december 1946 – maart 1947) een eind gemaakt aan die terreur.

Tegelijkertijd onderhandelde de Republiek met Nederland om tot een vergelijk te komen over de onafhankelijkheid via de aanpak van een federatief statenverband. De leiding van de Republiek speelde dus dubbel spel. Zij had onvoldoende controle over het eigen leger in opbouw. Om invloed op het eigen leger te behouden werkte zij actief mee aan deze terreuraanpak. Zij had nagenoeg geen controle over de gewapende jeugdbendes die door Bong Tomo werden opgehitst dood en verderf te zaaien onder blanken, chinezen en Molukkers.

Tijdens het onderhandelingsproces tussen de leiding van de Republiek en Nederland brak tot tweemaal toe een militair conflict uit. Die werden aangeduid als ‘Politionele actie’, maar ook als dekolonisatieoorlog. Geen van beide is juist. Het was geen optreden van politie. Maar het was dan ook geen gewapende strijd tussen twee soevereine staten en dus geen oorlog.
Het was een niet-internationaal militair conflict tijdens de dekolonisatie periode.

Het eerste militaire optreden was van 21 juli tot 5 augustus 2017. Het tweede van 19 december 1948 – 5 januari 1949. Dr. L. Beel, de latere vicevoorzitter van de Raad van State was gedurende dat tweede militaire conflict de Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon in Nederlands-Indië. Dr.W. Drees was minister-president in Nederland. Generaal S. Spoor was commandant van het Nederlandse leger in Nederlands-Indië.

De doelen van deze tweede gewapende strijd waren: 1) het uitschakelen van de Republikeinse politieke en militaire leiding, 2) uitschakelen van de belangrijkste politieke en militaire centra en

3) omsingelen en uitschakelen van de overgebleven Republikeinse legereenheden. Deze strijd duurde van 19 december 1948 – 5 januari 1949.

De kwestie die NRC-medewerker Vermeulen aansnijdt speelt in het begin van deze tweede militaire actie. Uit de feiten blijkt dat de moord op M. Nasoetion geen onderdeel uitmaakt van de strategische doelen van deze tweede militaire actie.

Deze kwestie is uitvoerig onderzocht. Historicus Lou de Jong bracht de zaak in de openbaarheid. De minister van Overzeese gebiedsdelen vond de zaak voldoende aanleiding voor een officieel onderzoek. De Militaire Politie onderzocht de zaak. Besloten werd sergeant-majoor P. Geelhoed voor de krijgsraad te brengen.
Doordat Geelhoed ernstig gewond raakte werd de zitting van de krijgsraad uitgesteld. Door de soevereiniteitsoverdracht per 27 december 1949 werden dossiers verbrand om ze niet in handen van de Indonesische autoriteiten te laten vallen. Daartoe behoorde ook het dossier van sergeant-majoor Geelhoed.

J.A. de Moor heeft deze zaak uitvoerig in zijn dissertatie (1999) beschreven. Hij komt tot de conclusie dat sergeant-majoor Geelhoed de verantwoordelijkheid droeg en met hem eerste luitenant De Mey. Deze meldde de zaken niet aan de commandant van het Korps Speciale Troepen, luitenant-kolonel Van Beek. De Moor besluit met: 'Het waren liquidaties die bij een striktere disciplinehandhaving te voorkomen zouden zijn geweest.'
Met andere woorden: geen enkele aanwijzing voor de opvatting dat tot deze moord door het hoogste niveau in Batavia opdracht zou zijn gegeven.

Vermeulen vindt dat niet geloofwaardig. Hij probeert aannemelijk te maken dat de opdracht voor deze moord van het hoogste niveau in Batavia moet zijn gekomen. Het zou een waarschuwing zijn aan het adres van de baas van M. Nasoetion, minister Soekirman. Die veronderstelling probeert Vermeulen aannemelijk te maken in zijn artikel.

Hij voert Kiemans als getuige op, een overlevende van de moordpartij. Maar Kiemans heeft alleen gezien wat er is gebeurd en weet niets van de motieven van deze moord. De volgende getuige is de zoon Tigor. Die was vijf jaar toen zijn vader werd opgehaald. Daarbij werd geweld gebruikt. Maar ook Tigor weet niets van de motieven van deze moord.

De Indonesische historicus Margana is de volgende getuige, die zegt dat anderen van dezelfde rang en hoger dan Nasoetion gevangen werden genomen en verbannen naar het eiland Bangka. Hij dicht sergeant-majoor Geelhoed de wetenschap toe dat die heel goed wist dat het niet ging om de legerleider Nasoetion van het nationale Indonesische leger TNI.

Nederlandse legercolonne. Foto: Museum van Wereldculturen / C.J. (Cees) Taillie.

Dat deze sergeant-majoor wist dat het niet ging om de legercommandant van de TNI kan wel worden aangenomen. Die bevindt zich tijdens zo'n grote militaire actie niet ergens in een huis ver van zijn troepen vandaan. Maar die wetenschap van Geelhoed is nog geen aanwijzing voor de suggestie dat de moord door het hoogste niveau in Batavia zou zijn bevolen.
Vermeulen komt met een verklaring van veteraan Peter van Haalem, lid van het Korps Speciale Troepen, op de proppen. Die verklaring zegt alleen maar dat in een kleine militaire eenheid de soldaten handelen op strikt bevel. Daaruit kan je niet afleiden dat het hoogste gezag in Batavia opdracht heeft gegeven voor deze moord.

Dan komt de Indonesische historicus Margana opnieuw in beeld. Hij stelt het is terreur en een boodschap van de Nederlandse overheid aan de topambtenaren aan Republikeinse kant. Maar hij geeft daarvoor geen onderbouwing.

Vermeulen laat generaal Abdul Haris Nasoetion zeggen: 'De Nederlanders zetten terreur in tegen de Indonesische bevolking.' Nasoetion wist zelf alles van terreur. Dat was onderdeel van zijn guerrilla-aanpak. Maar hij geeft niet aan dat de opdracht tot de moord van het hoogste gezag in Batavia afkomstig was… Het proefschrift van Rémy Limpach komt ook kort aan bod met de term 'structureel geweld'. Dat woord staat daar inderdaad in. Maar Limpach werpt in zijn boek geen nieuw licht op deze zaak.

Westerling en de Zuid-Celebes en de Bandoeng-affaire (de veronderstelde staatsgreep tegen het bewind van Soekarno & Hatta) komen ook nog kort aan de orde. De hoogste leiding heeft besloten Westerling niet te vervolgen. Daaruit meent Vermeulen dan een aanwijzing te putten voor zijn veronderstelling bij de moord op M. Nasoetion. Het advies van raadsadviseur Belinfante uit 1954 is de volgende stap in het betoog. Dit advies gaat echter over de Zuid-Celebes-affaire en zegt niets over deze moordzaak.

Tenslotte wordt de 'doofpot-opvatting' van Maurice Swirc (De

Groene Amsterdammer) over de verjaringswet als bewijs aangevoerd. In de eerste plaats is er helemaal geen sprake van zo'n doofpot.

De regering van Indonesië en Nederland hebben beide bewust besloten tot amnestie voor de dekolonisatieperiode. Vermeulen wil blijkbaar suggereren, als de overheid daar een doofpot heeft gemaakt, waarom dan niet in het geval van de moord op M. Nasoetion. Bewijs uit het ongerijmde?

Vermeulen heeft eerder op 27 januari 2017 in de NRC over deze kwestie geschreven. De kop van zijn artikel luidde toen: 'Hoe een weduwe de Nederlandse Staat deed buigen'. Ook toen al zo'n pakkende kop. Na weging van deze 'getuigen' moet de conclusie zijn dat sergeant-majoor Geelhoed en eerste-luitenant verantwoordelijk zijn en blijven voor deze brute moord.

Sergeant-majoor P. Geelhoed

In NRC staat ondertussen dat dit een reconstructie van een 'cold-case' is. Maar het is noch een 'cold-case' noch een reconstructie ervan. Het is een suggestief artikel dat de lezer de indruk wil geven dat de hoogste leiding van Batavia zich toen leende voor dergelijke moorden. Vermeulen maakt dat helemaal niet waar. Maar het risico is dat er iets van blijft hangen. Dat een journalistiek medium van formaat zo'n dubieus artikel plaatst is opmerkelijk.
Dit is niet echt een nieuwe visie, die hadden een flink aantal mensen al veel langer. Maar (een) individu(en) de schuld geven van overheidsfalen is in Nederland nu eenmaal vaak diep geworteld.

Bauke Geersing is auteur van 'Kapitein Westerling en de *Zuid-Celebes-affaire* (december 1946 – maart 1947) – *Mythe en werkelijkheid*, Soesterberg, 2019. Dit artikel werd eerder gepubliceerd door 'Dagelijkse Standaard'.

De bloedige na-oorlogse periode

Door: Han Dehne

In Nederland wordt dit jaar 75 jaar vrijheid gevierd, maar voor de inwoners van het land van Insulinde was dat wel even anders..... Niks vrede, opnieuw verschrikkingen, bloedvergieten en oorlog.

Op 15 augustus 1945 capituleert Japan en komt er een einde aan de Tweede Wereldoorlog. Dat betekent echter geen einde aan de vijandelijkheden in de Indische archipel.
Op 17 augustus 1945 wordt in de hoofdstad Jakarta door Soekarno en Hatta, de nationalistische leiders, de republiek Indonesië uitgeroepen. Maar de nieuwe republiek wordt niet door Nederland erkend. De koloniale autoriteiten proberen hun macht te herstellen, maar de komst van geallieerden en Nederlanders laat op zich wachten. Indonesische

strijdgroepen die voortkomen uit jeugdbewegingen (pemoeda's) proberen – desnoods met geweld – voor te zorgen dat Indo-nesiërs de leiding van de Japan-ners kunnen overnemen. De bloedige Bersiap-periode (Bersiap is Indonesisch voor 'wees paraat') duurt tot in het voorjaar van 1946.

Hoe komt het dat de begrippen Bersiap of Bersiaptijd in Nederland zo weinig bekendheid hebben? Het begrip Bersiap (wees paraat) kent een Indonesische oorsprong en is later door de slachtoffers overgenomen. In Indonesië is het begrip, al dan niet bewust, snel verdwenen. Vreemd genoeg is dat ook in Nederland gebeurd. In de Tweede Kamer bijvoorbeeld is het voor het eerst in 1948 gebruikt en daarna tot 1950 nog twee keer, maar daarna is het verdwenen.

Het valt op dat Nederland zo weinig kennis over of sympathie voor de slachtoffers had. De herinnering aan die periode is levend gehouden door de Indische en Nederlandse families die onder de Bersiap hebben geleden. Ik denk dat de feiten wijder verspreid waren dan we nu aannemen, maar er werd voor 1969 niet in het openbaar over gepraat. De jongere generaties

weten er niets meer van tenzij hun ouders daarover hebben verteld. Maar ik ken genoeg slachtoffers die zelfs tegenover hun kinderen weigeren daarover te praten.

We hebben te maken met post-koloniaal geheugenverlies, waarvan we ons kunnen afvragen in hoeverre dat doelbewust is. Natuurlijk zwijgt in Indonesië iedereen erover. Mensen die na de revolutie zijn geboren, weigeren het zelfs te geloven als ik daarover begin. Ze noemen het Nederlandse propaganda.

In de 'Journal of Genocide Research' wordt beschreven hoe de Bersiap verliep in de stad Surabaya op Oost-Java. De spanningen liepen daar hoog op door het zogeheten vlagincident op 19 september 1945, waarbij een prominent Indo-leider werd vermoord door Indonesische jongeren, omdat hij met een Nederlandse vlag stond te zwaaien. Indonesiërs kregen kort daarna de beschikking over grote hoeveelheden wapens afkomstig van het Japanse leger. Het geweld in Surabaya begon met de executie van Japanse gevangenen door een Indonesische bende die vervolgens leiders van de politieke partij PRI dwong om letterlijk het bloed van de zwaarden te likken.

Het vormde de voorbode van 'Bloody Monday' op 15 oktober toen grote aantallen Nederlanders en Indo's gevangen werden genomen en onder meer naar de Simpang Club werden gebracht, een etablissement dat voor de oorlog alleen voor blanken toegankelijk was. Daar hoorden en zagen gevangenen meer dan de bedoeling was.

Gevangenen moesten zich tot hun ondergoed uitkleden en werden daarna geschopt en geslagen en bewerkt met knuppels en geweerkolven. Daarna was er een tribunaal waarin zogenaamd recht werd gesproken. Deze tribunalen wekken volgens Frederick de indruk dat zaken van hogerhand zorgvuldig gepland waren. Enkele overlevenden die toestemming kregen om naar het toilet te gaan, kwamen in ruimten waar zij bloedige lichaamsdelen op de grond zagen liggen en waar dode lichamen aan het plafond hingen. Volgens getuigen verdwenen veel lichamen in het kanaal achter de Simpang Club.

Het hele wrange is dat er op het terrein van de Simpang Club een monument is verrezen, dat de anti-koloniale strijd en nationale trots verheerlijkt. Geen woord over wie daar zijn vermoord, waarom en door wie. Het laat zien dat naties normaal gesproken niet de kans grijpen om de minder plezierige kanten van hun geschiedenis te onthullen.

In hoeverre waren politieke leiders bij de moorden betrokken? Was de Bersiap van bovenaf georganiseerd? Dat is een moeilijk te beantwoorden vraag. Bepaalde leiders van de pemuda's (laag opgeleide jongeren) planden een voedselboycot van Nederlanders en Indo's. Mogelijk gebeurde dat op gezag van hogerhand. Het is mogelijk dat het idee om mensen te arresteren en gevangen te zetten via dezelfde lijnen is gelopen. Was het een vooropgezet plan om die gearresteerde mensen ook te vermoorden? Dat betwijfel ik. De jonge, heethoofdige en radicale leiders rekenden er niet op dat sommigen van hun vrienden zo opgingen in het moorden, aangewakkerd door de geur van bloed. Daarnaast onderschatten ze het enthousiasme waarmee minder hoog opgeleide jongeren aan het moorden sloegen.

Toen het moorden eenmaal wijdverbreid was, was het eigenlijk ook te laat en had de PRI de handen vol aan damagecontrol door te ontkennen dat de genocide had plaatsgevonden. Of leiders als Soekarno en Hatta op dat moment al weet hadden van de genocide, dat weet ik niet. Ze wisten wel dat er iets verschrikkelijks te gebeuren stond dat ze niet in de hand konden houden.

De manier om jonge radicalen in de hand te houden was door het leger opdracht te geven Nederlanders te arresteren. In Surabaya werkten het leger en jongeren voor een deel zelfs samen. Uiteindelijk kreeg het leger de zaak in de hand en evacueerde het de Nederlanders die de geweldsgolf hadden overleefd naar voormalige Japanse interneringskampen, omdat dat de enige manier was om hen te beschermen.

Waren zij gijzelaars? In essentie wel, denk ik. De Indonesische regering wilde niet dat zij afgeslacht werden, want wat heb je aan dode gijzelaars? De gevangen

genomen Nederlanders speelden een rol bij de onderhandelingen over onafhankelijkheid.

Enkelen van de politieke en de militaire elite zullen wellicht ook enige sympathie en mededogen hebben gehad met hun gevangenen, maar niet veel. Een interessante en nooit onderzochte vraag is wat Nederlandse politici en gezagsdragers eind 1945 wisten en/of geloofden van de verhalen over de moordpartijen.

Wat kan gezegd worden over de motieven van de pemuda's? "We weten natuurlijk niet wat precies in de hoofden van de daders op dat moment omging. Maar duidelijk is dat zij erop uit waren om het Nederlandse smaldeel kapot te maken, zodat zij geen hulp konden bieden aan Nederlandse strijdkrachten. Er zijn veel pogingen gedaan om de daden van de pemuda's psychologisch te verklaren, maar ik vind dat erg riskant, omdat je dan gaat generaliseren.

In het stuk in Journal of Genocide Research wordt beweert dat de Bersiap niet een paar maanden duurde, zoals tot nu toe wordt aangenomen, maar veel langer en dat er zelfs sprake was van een soort tweede Bersiap.

Het bewijs hiervoor komt uit talloze rapporten van militaire en lokale overheden die er in de heroverde gebieden kwamen na de eerste politionele actie. Velen stuitten op massagraven - met lijken van Nederlanders, Indo's en Chinezen - en plaatsen waar nog sporen waren van moorden en executies. Dit soort bewijzen werden ook na de tweede politionele actie ontdekt.

Het karakter van die 'tweede' Bersiap was wel anders dan de eerste. Die werd niet uitgevoerd door pemuda's, want die waren daar niet, maar door dorpelingen die daartoe waren aangezet door militairen en milities. Veel hiervan is door autoriteiten afgedaan als 'rampok' (roof of plundering), maar ik heb daar ernstige twijfels over.

Er is veel onzekerheid over de vraag hoeveel mensen tijdens de Bersiap zijn vermoord. Die hebben sinds 1945 tussen de 3500 en de 28.000 geschommeld. Dit is een geweldig probleem. Echter, na jaren onderzoek in de papieren die wel beschikbaar zijn, vrees ik dat de hoge getallen het meest waarschijnlijk zijn. De Indische Pensioenraad verklaarde op een zeker moment dat er 20.000 vermisten waren. Tel dat maar op bij het aantal mensen, 8.000, van wie we zeker weten dat zij tijdens de Bersiap zijn overleden. Het archief van de Pensioenraad ligt uit elkaar, dus het valt niet mee om dat getal van 20.000 te reconstrueren. Het is duidelijk dat het aantal slachtoffers een urgent onderzoeksprobleem is.

In het artikel in het genocide-tijdschrift staat vooral over de incidenten in Oost-Java. Hoe zat het met dit geweld in andere delen van het land? Het meeste en het meest extreme geweld kwam voor in Jakarta en steden van Oost-Java, Bandung bijvoorbeeld, en op een kleinere schaal in Centraal-Java. Er was ook veel geweld op Sumatra, maar omdat daar minder Nederlanders en Indo's waren, richtte dat zich daar meer op de elite.

Op andere plekken in de archipel voorkwamen de Australische en andere geallieerde troepen dat het geweld op grote schaal kon plaatsvinden; ook waren daar veel minder Nederlanders dan op Java. Ook dit is even vergeten in Nederland. Met name de Rijksoverheid laat het op dit punt totaal afweten.

NICC Magazine

Maandelijks GRATIS aan bijna 10.000 abonnees

Waardeert u ons werk?
Maakt u ons dan blij met een

donatie

Want ondanks dat
NICC Magazine gratis is,
maken wij wel degelijk kosten

IBAN: **NL39 RABO 0129 2168 36**

t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag

5000 Kamptekeningen uit Nederlands-Indië

In "Het Geheugen Van Nederland" van het Nationaal Archief bevinden zich bijna 5000 tekeningen, gemaakt door gevangenen in de Japanse concentratiekampen in voormalig Nederlands-Indië.
De tekeningen staan op 247 pagina's en bevatten 20 afbeeldingen per pagina.
De LINK naar deze kamptekeningen op de website van Het Nationaal Archief vindt u HIER.

Levenslang oorlog – Griselda Molemans

Uitgebreide boekbespreking

Op 21 november 2013 werd Nederland opgeschrikt door het trieste bericht in het Journaal dat in Rotterdam een vrouw was gevonden die al tien jaar lang dood in haar woning lag. De politie vond haar op het matras na te zijn gealarmeerd door netbeheerders die in de straat bezig zijn met werkzaamheden en geen gehoor krijgen bij Betsy. Achter de deur lagen enorme stapels post.
De dochter van Betsy herkende de gordijnen, broer en zus Koch de blauwe voordeur.

En eenzame roos voor de deur van Betsy, daags nadat zij gevonden werd. Foto © ANP

Betsy de Bruin werd als 16-jarig meisje verkracht door een Japanse militair. De dochter die daaruit werd geboren, wilde ze nooit accepteren. Het oorlogstrauma droeg ze in stilte met zich mee. Ze stierf thuis in Rotterdam een eenzame dood, en werd pas tien jaar later gevonden.

Betsy hield de gordijnen van haar bovenwoning altijd gesloten. Een verweerd strookje papier met haar naam zat met plakband vast aan de voordeur. Ze leidde een teruggetrokken bestaan. Het was niet verwonderlijk dat ze tien jaar lang dood in haar huis lag zonder dat iemand het ontdekte.

Een dag nadat het lichaam van Betsy is gevonden, staat haar dochter 'met een onwezenlijk' gevoel bij de woning in de Jan Porcellistraat in Rotterdam. Voor de blauwe deur ligt een eenzame rode roos. "Ik heb altijd gedacht dat er een dag zou komen dat er een politieagent voor mijn deur zou staan", vertelde ze. "Dat hij zou vertellen dat mijn moeder was overleden. Ik zou niet eens verbaasd zijn dat ze al maanden in huis zou liggen, maar 10 jaar?"

Van een liefdevolle relatie tussen moeder en dochter is nooit sprake geweest. De laatste 20 jaar van haar leven hebben ze geen contact. Betsy is een gesloten vrouw. Haar dochter weet dat ze een groot oorlogstrauma met zich meedraagt, maar Betsy zwijgt daarover. "Ik was een ongewenst kind. Dat voelde ik elke dag en mijn moeder vertelde dat ook. Ik was niet de dochter die ze had willen hebben".

Met het tragische verhaal van Betsy opent onderzoeksjournalist Griselda Molemans haar boek 'Levenslang oorlog'. Het verhaal van Betsy – in de volksmond Beppie genoemd – staat symbool voor het verhaal van duizenden vrouwen die in de Tweede Wereldoorlog door Japanse militairen zijn verkracht of gedwongen tot prostitutie. Molemans: "Achter het verhaal van Betsy gaan verdriet en onrechtvaardigheid van een verschrikkelijke oorlogsmisdaad schuil".

Zwanger

Betsy Dorothy de Bruin (26 juni 1929, Semarang) is de oudste dochter van het Indisch-Nederlandse echtpaar Theo de Bruin en Corrie Lugtman. Toen Japan in 1942 Nederlands-Indië binnenviel, werden alle blanke Nederlandse staatsburgers geïnterneerd. Het gezin De Bruin hoefde vanwege de gemengde afkomst het Jappenkamp niet in, maar het leed daarbuiten wel onder de grote schaarste, honger en intimidatie.
Betsy is pas 16 jaar als ze wordt verkracht door een Japanse militair. Ze raakt zwanger en krijgt een dochter.

"Binnen de familie was bekend dat er in de oorlog iets voorgevallen was, maar over Betsy's dochter werd niet gesproken", vertelt Willy Koch, een nicht, in het boek van Molemans. "Het werd gewoon doodgezwegen. Het was een grote schande en al helemaal voor een rooms-katholiek gezin. Bij de begrafenis van Betsy's moeder heb ik de dochter ontmoet. Ze heeft een overduidelijk Japans uiterlijk: een lichte huid met mata sipit" (amandelvormige ogen).
Over Betsy's dochter werd niet gesproken. Het was een grote schande.

Het echtpaar Corrie en Theo de Bruin-Lugtman op de boulevard in Scheveningen tijdens een Europees verlof, rond 1939. Betsy staat in het midden met links haar broer Frans en rechts haar zusje Olga. (Foto © Privécollectie familie Koch)

Betsy verbreekt het contact met haar dochter en met haar broer en zus. Haar dochter probeert soms nog toenadering te zoeken, maar Betsy houdt de deur dicht. Letterlijk en figuurlijk. Op een

Moederdag staat haar dochter nog een keer tevergeefs met een bloemetje voor de deur. Ze weet dan niet dat haar moeder op dat moment al jaren dood in haar bovenwoning ligt.

De laatste jaren van haar leven brengt Betsy in grote eenzaamheid door. Haar onderbuurman heeft heel af en toe contact met haar, maar ze is een eenling. Zo sterft ze ergens in 2003 een natuurlijke dood. Liggend op een matras op de grond.

Griselda Molemans

In al die jaren heeft niemand Betsy gemist. Instanties en deurwaarders komen aan de deur omdat rekeningen niet betaald worden. Niemand trekt aan de bel. Corporatie Woonstad int via automatische incasso trouw de huur, de Sociale Verzekeringsbank stort elke maand haar AOW. Dat geld, 120.000 euro, probeert de uitkeringsinstantie later nog terug te vorderen.

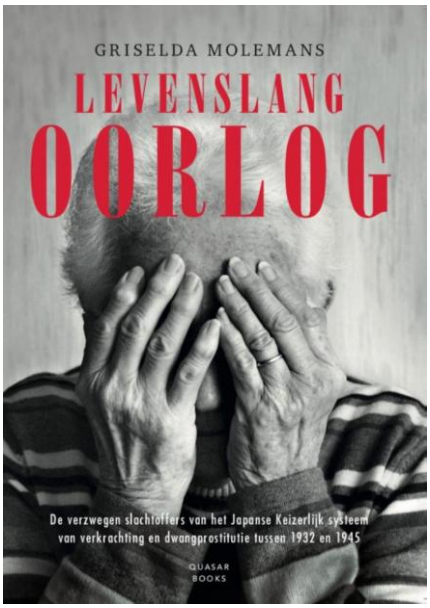
De meeste slachtoffers van de Japanse oorlogsmisdaden zijn al overleden. Zij nemen hun geheim mee het graf in. Net als Betsy. Wat rest is het verdriet over een eenzaam leven, verwoest door een oorlogsmisdaad en een oorlogstrauma. En over de afkeurende houding van veel Nederlanders jegens Betsy en alle andere slachtoffers die hun verdriet, hun schaamte en trauma geen plek konden geven.

Grondslag

Met dit trieste verhaal begint schrijfster Griselda Molemans haar boek 'Levenslang oorlog', dat eind januari 2020 verscheen.

De grondslag van haar boek zijn niet alleen de vele incidentele verkrachtingen van meisjes en jonge vrouwen in de door Japan bezette gebieden, maar vooral ook de systematische en structurele verkrachtingen door militairen van het Keizerlijke Japanse leger in legerbordelen.
Troostmeisjes heetten ze: Een naargeestig eufemisme voor de slachtoffers van het systeem van dwangprostitutie, dat tussen 1932 en 1945 uitgerold werd door het Japanse Keizerlijke Leger, de marine en luchtmacht in alle bezette gebieden in Zuidoost-Azië.

Tot nu toe werd klakkeloos aangenomen dat er zo'n 200.000 troostmeisjes waren, van wie het merendeel Koreaans. De onthutsende waarheid blijkt echter jarenlang toegedekt te zijn, nota bene door het gros van de 34 betrokken landen en stadstaten die de ten minste 500.000 slachtoffers vertegenwoordigen. Geopolitieke motieven en handelsbelangen met Japan blijken zwaarder te wegen dan mensenrechten, zo ontdekte onderzoeksjournalist Griselda Molemans.

Het bewijsmateriaal voor het systematische misbruik trof ze aan in archieven in Nederland, Engeland, de Verenigde Staten, Australië, Nieuw-Zeeland, Maleisië en Zuid-Korea; met als topstukken de achter slot en grendel gelegde jurisprudentie betreffende de verkrachting en dwangprostitutie; en het geldspoor van de leger- en marinebordelen.
Levenslang oorlog beschrijft de volle omvang van dit wrede, vernederende systeem en de ingrijpende gevolgen die het voor de slachtoffers heeft gehad. Tot op de dag van vandaag.

Griselda Molemans is onderzoeksjournalist en documentairemaker. Ze heeft diverse non-fictieboeken geschreven, waaronder Dochters van de Archipel, In het voetspoor van De Panter, Opgevangen in andijvielucht en De vergeten krijgers.

SOPHIAHOF

In deze rubriek blijft u op de hoogte van nieuws en activiteiten van de Indische Ontmoetingsplek: Museum Sophiahof

Even voorstellen: Margaret Leidelmeijer

Per 18 februari start ik bij het Indisch Herinneringscentrum. Ik ben daar nieuw, maar toch ook weer niet. Bezoekers van het IHC in Den Haag kennen mij al van het project ***30 dagen op zee*** en de tentoonstelling ***Vechten voor vrijheid***, die ik samen met Ardjuna, Nanneke Wigard en Ron Habiboe heb samengesteld. Maar voor degenen die al langer bekend zijn met het IHC, weten dat ik al vanaf 2009 betrokken ben geweest bij diverse projecten, zoals de tentoonstelling ***Het Verhaal van Indië*** en het webportaal ***Indië in oorlog***. Nu zowel Ardjuna als Suzanne elders mooie vervolgstappen in hun loopbaan zetten, ontstond er onverwacht de mogelijkheid om de

formatieplaatsen net iets anders in te richten. Naast de twee nieuwe deeltijdfuncties voor educatie en publiek, is er voor mij een uitdagende deeltijdfunctie beschikbaar gekomen als ***Coördinator Kenniscentrum en Tentoonstellingen***. Een functie die mij op het lijf geschreven is.

Intussen heb ik zo'n 20 jaar ervaring opgebouwd op het gebied van het Indisch oorlogserfgoed. Bij het Indisch Herinneringscentrum komen mijn familiegeschiedenis en mijn professionele ervaring samen. Het is waarschijnlijk de plek waar ik terecht moest komen.

PROGRAMMA INDIË LEZING 7 MAART 2020

Samenwerkende organisaties:
Stichting 4en5 mei, Comité Amsterdam ZO, Indisch Herinneringscentrum, Openbare Bibliotheek Amsterdam
Locatie: Openbare Bibliotheek Amsterdam OBA-Theater 7e etage, Oosterdokskade 143, 1011DL Amsterdam
Moderator: Murjani Kusumobroto

Programma:
13.30 – 14.00 Inloop
14.00 – 14.05 Welkom 4en5 mei Comité Amsterdam ZO – Janneke Roos (namens de samenwerkende organisaties)
14.05 – 14.25 Lezing Suze Zijlstra - Historische context en inleiding op het thema onderbelichte vrouwenstemmen en perspectieven tijdens de koloniale periode
14.25 – 14.30 Ruimte voor vraag uit het publiek
14.30 – 14.50 Lezing Dido Michielsen – Reflectie op thema vanuit literair perspectief en haar roman *Lichter dan ik*
14.50 – 15.00 Robin Block – poëzie/zang
15.00 – 15.20 Pauze

15.20 – 15.45 Lezing Sandra Beerends – Ontbrekend perspectief van de zogeheten 'baboe': hoe heeft Sandra invulling gegeven aan haar missie de 'baboe' zichtbaar te maken en een stem te geven? Lezing gelardeerd met film fragmenten
15.45 – 15.50 Robin Block – poëzie/zang
15.50 – 16.05 Tafelgesprek - Dido, Sandra en Suze o.l.v. Murjani Kusumobroto
16.05 – 16.15 Mogelijkheid tot vragen vanuit publiek
16.15 – 16.25 Muziek Young Released
16.25 – 16.30 Afsluiting door Murjani Kusumobroto

Kindermuseumnacht ook in Museum Sophiahof

Zaterdag 14 maart

Museumnacht Kids brengt cultureel vermaak voor kinderen tussen 4 en 12 jaar. Twintig Haagse musea en culturele instellingen openen zaterdag 14 maart 2020 hun deuren tussen 17:00 en 22:00 uur. De Museumnacht Kids biedt een programma vol bijzondere tentoonstellingen en films, spannende speurtochten en geinige workshops, speciaal voor kinderen.
Dit jaar doet ook ***Museum Sophiahof*** mee met de Kindermuseumnacht met een speciaal programma.

Programma
's Avonds….. als het buiten donker is, gaan de deuren van de Haagse musea speciaal open voor jonge culturele nachtbrakers. Er is een speciaal programma vol toffe activiteiten. Met één ticket kun je terecht op meer dan 20 plekken in Den Haag en Voorburg. Kijk voor het volledige programma en de deelnemende musea op de website van Museumnacht Kids.

Vervoer
De verder weg gelegen deelnemers bereik je gemakkelijk met de gratis pendeldienst. Een ritje in de historische bussen van het Haags Busmuseum zijn een beleving op zich. De bussen rijden tussen het centrum en het Kunstmuseum Den Haag, Nest en Voorburg.

Kaartverkoop
Kaarten (€ 5,00 - € 7,50) zijn online verkrijgbaar op de site van Museumnacht of koop de polsbandjes bij The Hague Info Store

https://museumnachtkids.nl/denhaag/

Wordt vriend van het Indisch Herinneringscentrum

Het Indisch Herinnerings-centrum zet zich in om de **geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië** en de gevolgen daarvan door te geven, levend te houden en te onderzoeken wat dit voor huidige generaties betekent.

Dat doen we voor u, maar ook graag samen met u! Als **Vriend** geeft u het Indisch Herinnerings-centrum net even dat **extra steuntje in de rug**. Met een donatie van minimaal € 25. per jaar ondersteunt u ons werk en bent u als Vriend op een speciale manier verbonden aan het **Indisch Herinneringscentrum**.

Vrienden hebben bovendien bij ons een streepje voor. U ontvangt als welkomstgeschenk het foto-boek 'Het Verhaal van Indië', een sfeerimpressie van de nationale overzichtstentoonstelling 'Het Verhaal van Indië' over de Nederlandse aanwezigheid in Indië, tijdens de Tweede Wereld-oorlog en de periode daarna. Tevens het jeugdboek 'Nooit meer thuis', is een gevoelige jeugd-roman over afscheid nemen van je moederland en aarden in een nieuw land van Martine Letterie. Verder ontvangt u ook eens per jaar een **speciale uitnodiging** alleen voor Vrienden.
Vriend worden kunt u HIER.

Wordt vriend van Stichting Moluks Historisch Museum

Vindt u het belangrijk dat het Molukse culturele erfgoed toegankelijk is en bewaard blijft voor volgende generaties?
Word dan Vriend van Stichting Moluks Historisch Museum.

Met uw contributie maakt u het mogelijk dat Museum Sophiahof haar collecties beheert en presenteert, activiteiten en herdenkingen organiseert en ervoor zorg draagt dat de Molukse geschiedenis en cultuur zichtbaar zijn in de Nederlandse samenleving.

De Vriendenwerkgroep van de Stichting MHM is daarom deze Vriendencampagne gestart. Voor 25 euro bent u Vriend voor een heel jaar. Kiest u ervoor om meer te doneren, dan is dat natuurlijk welkom!

Om kosten te besparen werkt de Stichting MHM niet met een acceptgiro of met automatische incasso. U dient de jaarlijkse contributie zelf over te maken.

Het lidmaatschap geldt voor 1 kalenderjaar. U betaalt uw contributie bij aanvang en vervolgens per 1 januari van elk jaar.

Met uw Vriendenlidmaatschap verzekert u zich van:

- Uitnodigingen voor Vriendenbijeenkomsten
- Vooraankondigingen van veel Overige bijeenkomsten, georganiseerd door Stichting MHM
- De digitale Nieuwsbrieven
- Mogelijkheid om deel te nemen aan verrassingsacties (zoals het verloten van boeken)

Wilt u Stichting MHM ook in natura steunen als sponsor door bijvoorbeeld een zaal of faciliteiten ter beschikking te stellen voor onze evenementen of voor producten?
Neem dan contact met ons op via info@museum-maluku.nl

Wij gaan graag met u in gesprek om te kijken wat we voor elkaar kunnen betekenen. Meer weten over doneren en de fiscale aftrekbaarheid?
Alle informatie vindt u hier.
Vriend worden kunt u hier.

Museum Sophiahof
Sophialaan 10
2514 JR Den Haag
Tel: 070-2002500

Tjidengkamp reünie

Op zondag 3 mei 2020 organiseren wij de 12de Tjidengkamp Reünie in de Kumpulan van Bronbeek in Arnhem. De zaal gaat open om 10.00 uur en het programma begint om 10.30 uur. **KLIK HIER** voor het inschrijfformulier.

In het programma staan twee gesprekken met de zaal centraal. Eén gesprek over vragen met betrekking tot het Tjidengkamp die bij de deelnemers leven en die mogelijk door oud-Tjidengers kunnen worden beantwoord. Het tweede gesprek wordt gevoerd naar aanleiding van tastbare herinneringen (pusaka's) die door deelnemers worden meegenomen.

Voor beide zaalgesprekken geldt dat wij het op prijs stellen dat u ons vooraf laat weten wanneer u iets wilt vragen of wanneer u iets wilt laten zien en er over wilt vertellen. U kunt dat aangeven op het inschrijf-formulier.

Dit jaar zullen we proberen de deelnemers zo veel mogelijk vooraf te groeperen. Er zullen tafels voor 10 personen worden gereserveerd voor deelnemers die in **dezelfde straat** hebben gewoond of op **dezelfde boot** zijn

gerepatrieerd. Dat kan alleen bij voldoende aanmelding per straat of boot, een garantie dat het lukt is vooraf niet te geven.

Op dit moment staan de volgende programma onderdelen vast:

- Oud minister van Buitenlandse Zaken **Ben Bot** is gevraagd of hij zijn persoonlijke ervaringen in Tjideng, de Bersiap en de repatriëring, wil doortrekken naar zijn opvattingen sindsdien in de politieke omgang met Indonesië.
- Dichter, schrijfster, theatermaakster en columniste **Ellen Deckwitz** zal o.a. lezen uit haar nieuwe bundel Hogere Natuurkunde.
- Twee oud-Tjidengers, **Tineke Zulver en Lily**

Touwen verzorgen een verrassende tweespraak.

- **Rob Haarbosch** zal vertellen over hoe het hem in, maar vooral ook na Tjideng vergaan is.

De zaalgesprekken worden geleid door **Coen Verbraak** (journalist, tv-maker, schrijver) en **Joost van Bodegom** (o.a. oud voorzitter van de Indië Herdenking).

Die ZAALGESPREKKEN vormen inmiddels vast onderdeel van de reünie. Het zijn gesprekken waarin men zich probeert dingen te HERINNEREN, zodat er over gepraat kan worden en ervaringen kunnen worden gedeeld. Maar ook zodat die herinneringen kunnen worden DOORGEGEVEN aan de opvolgende generaties. Daartoe horen de inmiddels ruim volwassen kinderen en ook hun (klein)kinderen die vaak nooit iets hebben gevraagd omdat er de ruimte niet voor was. Maar, omdat er ook in hen een stukje Tjideng-kamp zit, wilden ze dat wel graag weten.

Het programma begint om 10.30 (inloop vanaf 10.00 met koffie en spekkoek) en zal eindigen ergens tussen 15.00 en 16.00. Natuurlijk wordt er gemeenschappelijk een heerlijke nasi rames gegeten.

Hoewel de prijzen om ons heen stijgen, we 0% rente op ons spaargeld krijgen en de pensioenen onder druk staan, blijft de prijs voor reünie-deelname, inclusief koffie, spekkoek en lunch gehandhaafd op € 27,50 per persoon. Dat is ondermeer mogelijk dankzij de extraatjes die wij van velen van u mochten ontvangen.
Houdt u rekening met de volgende **'kleine lettertjes'**:
– Het aantal plaatsen is beperkt.
– U bent pas zeker van deelname na ontvangst van uw bank-betaling.
– Contante betaling niet mogelijk.
– Tijdens de reünie worden foto- en video-opnamen gemaakt. Door u in te schrijven gaat u daarmee akkoord.
– Restitutie, om welke reden dan ook, kan tot uiterlijk 26 april 2020 worden toegekend.

Locatie: Landgoed Bronbeek, de Kumpulan. Velperweg 147, 6824 MB Arnhem.

Nadere informatie: Henk Camping henk.camping@tjidengkamp.nl.
Site: http://www.tjidengkamp.nl.

Verras uw familielid, vriend(in), kennis, collega met een GRATIS ABONNEMENT OP NICC MAGAZINE
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Recept

Kolek Pisang Ubi

In de Indische keuken worden eigenlijk betrekkelijk weinig desserts geserveerd, met uitzondering van IJs, waarvoor je natuurlijk mening Indo midden in de nacht wakker kan maken. Ook Kolak Pisang Ubi is zo'n uitzondering. Probeer het eens. Recept voor 4 personen.

Ingrediënten:
2 of 3 zoete aardappels in blokjes gesneden, 5 grote bakbananen in plakken gesneden, 100 gram kolang-kaling – confituur van het zaad van de Atap palm (in blik bij de toko), 400-500 ml kokosmelk, 200 gram gula jawa (palmsuiker) of lichtbruine suiker, 2 stengels pandanblad (of ter vervanging: 4 kruidnagels + 1 kaneelstokje), 600-700 ml water, snufje zout

Bereiding:
De kokosmelk en het water aan de kook brengen met de gula jawa, het snufje zout en het pandan blad (of de kruidnagels + het kaneelstokje). Als de suiker is opgelost en het vocht kookt, doe je de zoete aardappel en de confituur erbij. Even doorkoken tot de aardappel bijna zacht is. Doe de banaan erbij en kook weer even door (niet te lang!). Zet de hittebron uit.

Tips:
Om te voorkomen dat de kokosmelk gaat schiften, steeds blijven roeren. Gebruik liever losse palmsuiker in plaats van schijven. De kolak moet niet te lang koken. Serveer per portie in een ruime kom. Warm, maar het kan ook koud. En het wordt zelfs wel geserveerd met ijsblokjes erin. De kruidnagels kunt u er uit vissen. ***Selamat makan*.**

Petitie nr. 303 aangeboden aan de Ambassadeur van Japan

Zijne Excellentie Shinzo ABE
Eerste Minister van Japan

(Nederlandse vertaling)

Den Haag, 11 februari 2020
Petitie: 303
Onderwerp: Een land dat zijn geschiedenis negeert, zal deze hoogst waarschijnlijk weer herhalen.

Excellentie,
Op 26 januari heeft Zijne Excellentie de Minister President van Nederland de Joodse gemeenschap toegesproken tijdens de herdenking van de Holocaust. Hij bood zijn excuses aan voor de wijze waarop de Nederlandse overheid tijdens de Tweede Wereldoorlog de Nazi bezetting in de vervolging van de Nederlandse Joden, Roma en Sinti negeerde en zelfs ondersteunde. Hij vroeg zich openlijk en emotioneel af: hoe het kon gebeuren? Hoe kon het zijn: zoveel haat, wreedheid en rechteloosheid?
Het antwoord is donker en confronterend.

Na de Oorlog toen Nederland bevrijd was van de Duitse bezetting, keek men ook weg. De weinigen die uit de hel terugkeerden wachtten toen een kille ontvangst. Het was alles bij elkaar te weinig. Te weinig bescherming. Te weinig hulp. Te weinig erkenning. De Duitse bezetting was meedogenloos. In Nederland heerste terreur en angst. Hoe kon dit gebeuren? Door te stellen geen Auschwitz meer benadrukte hij om te erkennen en rekenschap te geven van het gebeuren en dat dit nooit meer mag gebeuren. Hij was zeer duidelijk:

”Nu de laatste overlevenden nog onder ons zijn,
bied ik vandaag namens de regering excuses aan voor het overheidshandelen van toen”.

Eerste Minister,
De Nederlandse Minister President toonde moed in zijn uitspraak namens de huidige Nederlandse regering, hij dacht daarbij:

“Een land dat zijn geschiedenis negeert, zal deze hoogst waarschijnlijk weer herhalen”.

Hij riep op waakzaam te zijn, zodat het niet weer gebeurd.

Eerste Minster,
Het is 75 jaar geleden dat de Pacific oorlog beëindigd werd. Het is bijna 70 jaar geleden dat het San Francisco vredesverdrag ondertekend werd. In dat verdrag beloofde Japan “zich te houden aan de internationaal algemeen aanvaarde rechtvaardigheidsregels”. Ik hoop en verwacht dat u namens de Japanse overheid en het Japanse volk dezelfde moed toont als de Nederlandse Minister President deed. Leg u neer bij uw oorlog en erken Japans verantwoordelijkheid ten opzichte van de individuele Nederlandse slachtoffers die hebben geleden onder de Japanse militaire bezetting van Nederlands Oost Indië gedurende de Pacific oorlog.

We zien uw persoonlijke antwoord gaarne tegemoet

Namens de Stichting Japanse Ereschulden,
J.F. van Wagtendonk
voorzitter

(*Original English version:* Petition # 303: Giri “A nation which ignores its history, is most likely to repeat it”.)

Boekbespreking, *e*-Books, CD & DVD, Presentatie & Signeren

Mogen wij altijd in dit kamp blijven? - Henriette van Raalte-Geel. Een ode aan de moeders in Japanse interneringskampen. Mogen wij altijd in dit kamp blijven? van Henriette van Raalte-Geel is een aangrijpend boek over een Japans kamp tijdens de Tweede Wereldoorlog. In dit boek vertelt Henriette van Raalte-Geel over haar ervaringen in een Japans interneringskamp in 1942-1945. Wreed en meedogenloos waren de Japanners bezig moeders en kinderen langzaam maar zeker uit te hongeren. De schrijfster, haar moeder en zusjes overleefden deze hel dankzij de moed waarmee haar moeder de jappen trotseerde en de grote liefde en zorg voor de kinderen. Mogen wij altijd in dit kamp blijven? is een monument voor de

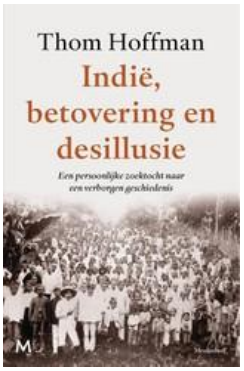
dappere moeders die hun leven gaven voor hun kinderen. *EAN 9789023959410. Prijs: € 15,00.*

Levenslang oorlog – Griselda Molemans. Troostmeisjes heten ze: Een naargeestig eufemisme voor de slachtoffers van het systeem van dwangprostitutie, dat tussen 1932 en 1945 uitgerold werd door het Japanse Keizerlijke Leger, de marine en luchtmacht in alle bezette gebieden in Zuidoost-Azië. Tot nu toe werd klakkeloos aangenomen dat er zo'n 200.000 troostmeisjes waren, van wie het merendeel Koreaans. De onthutsende waarheid blijkt echter jaren lang toegedekt te zijn, nota bene door het gros van de 34 betrokken landen en stadstaten die de ten minste 500.000 slachtoffers vertegenwoordigen. Geopolitieke motie-

ven en handelsbelangen met Japan blijken zwaarder te wegen dan mensenrechten, zo ontdekte de auteur Griselda Molemans. Het bewijsmateriaal voor het systematische misbruik trof ze aan in archieven in Nederland, Engeland, de Verenigde Staten, Australië, Nieuw-Zeeland, Maleisië en Zuid-Korea; met als topstukken de achter slot en grendel gelegde jurisprudentie betreffende verkrachting en dwangprostitutie; en het geldspoor van de leger- en marinebordelen. Dit indrukwekkende boek beschrijft de volle omvang van dit wrede, Vernederende systeem en de gevolgen die het voor de slachtoffers heeft gehad. Tot op de dag van vandaag. *EAN 9789082373950. Prijs: € 21,95.*

Indië, betovering en desillusie - Thom Hoffman. Een persoonlijke zoektocht naar een verborgen geschiedenis. Acteur en fotograaf Tom Hoffman gaat met zijn grote liefde voor de literatuur op zoek naar de verborgen geschiedenis van Nederlands-Indië. Dit boek is de levenslange zoektocht van Hoffman naar Indië. Na zijn eerste kennismaking via zijn grootmoeder met Indië, waarbij alle mooie nostalgische verhalen de boventoon voeren, stuit hij onvermijdelijk op minder mooie geschiedenissen. Hij raakt erdoor gefascineerd en wordt een verwoed verzamelaar van boeken en documenten over Indië. Die tonen een vrijwel onbekend gebleven beeld van de kolonie onder Nederlands gezag. De Indische sfeer van nostalgie, in witte pakken naar het vaderland verlangende kolonialen en de tijd van tempo doeloe, blijkt een mythe, een droombeeld, een betovering. De werkelijkheid van de koloniale samenleving is veel complexer, lastiger en harder dan de vergeelde foto's ons doen geloven. Dat wat in al die mooie verhalen werd toegedekt (de koloniale misstanden, de zogenoemde politionele acties en zoveel meer – wordt door Hoffman op overtuigende wijze onthuld. Indië, betovering en

desillusie is een boeiende en persoonlijke zoektocht naar de waarheid achter de voormalige Nederlandse kolonie. *Dit boek zal begin maart verschijnen. EAN* 9789029093149. *Prijs: € 26,99.*

***De Bijbel van de Indonesische keuken* door Maureen Tan** *met meer dan 230 authentieke recepten verschijnt eind april 2020.*

De in deze rubriek besproken boeken, CD's en DVD's zijn verkrijgbaar bij de Internet Boekhandel Van Stockum in Den Haag of bij de erkende boekwinkel,tenzij anders vermeld

VAN STOCKUM
INTERNET BOEKHANDEL

www.vanstockum.nl

Column

Door: Wouter Muller

De belofte van twaalf Indische kleinkinderen aan hun overleden opa

De eerste generatie Indische Nederlanders sterft langzaam maar zeker uit. Maar is daarmee ook de Indische cultuur op den duur ten dode opgeschreven? Of is er toch nog hoop?

Vorige maand had ik een bijzonder optreden, een muzikale bijdrage aan een uitvaartdienst in Brabant. Een Indische man van 93 was overleden en de familie vroeg mij om op zijn uitvaartdienst enkele Indische liederen te zingen. De overledene was geboren in Semarang (Midden-Java) en had daar de Japanse bezetting ternauwernood overleefd. Maar de daaropvolgende oorlog om de onafhankelijkheid van Indonesië dwong hem om met zijn gezin naar Nederland te vluchten. Volkomen berooid hebben ze in ons land een nieuw bestaan opgebouwd. Zijn vrouw, zeven kinderen en twaalf kleinkinderen gaven hem met vele anderen een indrukwekkend afscheid.

Deze man behoorde tot die eerste generatie van 350.000 Indische Nederlanders die destijds noodgedwongen naar ons land kwamen. Hij is helaas niet de enige daarvan die nu het tijdelijke voor het eeuwige heeft verwisseld. In de komende tijd zullen nog velen hem volgen. Die eerste generatie sterft langzaam maar zeker uit. Maar sterft daarmee ook de Indische cultuur een langzame dood?

Stil verdriet

Terugrijdend van Brabant naar Twente dacht ik eerst van wel. Vanwege twee oorzaken: de vrijwel geruisloze aanpassing van al die 'Indo's' aan de Nederlandse samenleving en het zogenoemde 'Indische zwijgen'. Indo's worden geregeld genoemd als hét voorbeeld van geslaagde integratie vanwege hun aanpassingsvermogen en het niet opeisen van het recht op een eigen cultuur. Het 'Indische zwijgen' betreft het grote stilzwijgen van die eerste generatie over wat ze moesten meemaken tijdens de Japanse bezetting en vooral de daarop volgende onafhankelijkheidsoorlog. De noodgedwongen vlucht naar Nederland heeft ertoe geleid dat velen daar in ons land niet meer over wilden of konden praten.

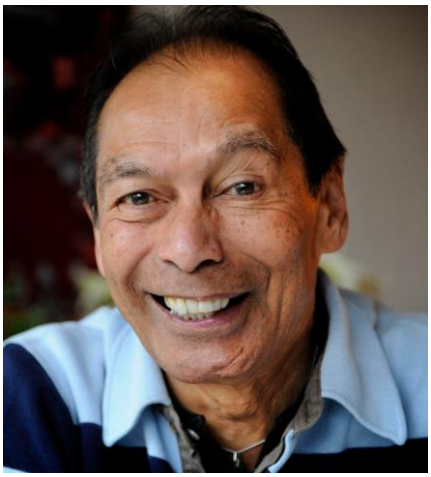

Foto: © Annina Romita fotografie + beeld Enschede portretfoto.

Ik kwam als 4-jarig Indisch jochie naar Nederland, maar ook mijn familie heeft ons bitter weinig over Indië verteld en bij mijn leeftijdgenoten van de tweede generatie was het vrijwel hetzelfde. Er is dus een hele (tweede) generatie in ons land opgegroeid die van hun eigen ouders heel weinig heeft meegekregen van het leven in Indië. En als je er soms naar vroeg merkte je vaak de stille pijn en verdriet. Dan vraag je maar niet verder. Maar voor jezelf vraag je je wel eens af: wat is dan Indisch en wat is er dan zo Indisch aan mij?

Belangstelling

Natuurlijk weten we allemaal wat Indisch eten is, maar van de cultuur daarachter weten veel mensen uit navolgende generaties maar heel weinig. En daarom dacht ik: Indië raakt op den duur 'uit'.
Maar verder nadenkend dacht ik dat dit niet strookt met veel recente activiteiten, waaruit wel degelijk grote belangstelling blijkt voor de Indische geschiedenis en cultuur. Liefst 50.000 mensen kochten het boek *Asta's ogen* van Eveline Stoel. Alfred Birney verkocht meer dan 100.000 exemplaren van zijn boek *De tolk van Java* en won er de Libris Literatuur Prijs mee. En binnenkort ga ik naar de gelijknamige toneelvoorstelling ervan. De Tong Tong Fair trekt nog jaarlijks zo'n 100.000 mensen naar het Malieveld en wat dacht u van al die pasar malams en kumpulans in ons land? Of van de duizenden tv-kijkers voor de recent uitgezonden serie *Onze jongens op Java* van Coen Verbraak?

Aan het eind van de uitvaartdienst vertelden alle twaalf Indische kleinkinderen hoezeer ze juist voort wilden leven in de geest van hun Indische opa. Ontroerend. En nu weet ik het zeker: Indië is hartstikke 'in'.
Na afloop verwachtte ik loempia's, lempers en risolles, maar het werd een Brabantse koffietafel! Over aanpassing gesproken.

Wouter Muller is muzikant, tekstschrijver en componist en actief in de sociaal-culturele sector. Hij stelde deze column beschikbaar voor de lezers van NICC Magazine, waarvoor onze dank.

Kort Indisch Nieuws

Alfred Birney wint Literaire Witte Prijs

Op 18 maart 2020 zal Alfred Birney, schrijver van onder andere de bestseller "De Tolk van Java", de Literaire Witte Prijs uitgereikt krijgen. Deze prestigieuze prijs wordt tweejaarlijks uitgereikt door de bekende Haagse Sociëteit 'De Witte' aan een oeuvre of een letterkundig werk van een Haagse auteur. Alfred Birney krijgt deze

prijs voor zijn boek: "*Niemand bleef, dagboek van meneer B*." De prijs omvat een legpenning en een bedrag van 5000 Euro.

Yvonne Keuls wint nieuwe 'Peter van Straaten Prijs'

Schrijfster Yvonne Keuls heeft de eerste Peter van Straaten Psychologieprijs van de Universiteit van Leiden gewonnen. Ze krijgt de prijs voor haar in 1982 verschenen roman 'Het verrotte leven van Floortje Bloem'. Dit boek beschrijft de angst van een heroïne prostitué voor opname in een inrichting. Behalve Yvonne Keuls krijgen ook Esther Gerritsen en Marieke Lucas Rijneveld de prijs. Die is een initiatief is van de afdeling Klinische Psychologie in

het kader van 444 jaar Universiteit Leiden. Hij is bestemd, zoals het reglement aangeeft 'voor Nederlandstalige schrijvers die via hun roman een verhelderend licht werpen op psychische problemen en stoornissen'. De schrijvers ontvangen ieder 1.500 euro en een originele tekening van de beroemde tekenaar en schrijver Peter van Straaten. Gerritsen werd bekroond wegens haar roman 'Superduif' (2010) en van Lucas Rijneveld 'De avond is ongemak' (2018). Yvonne Keuls reageert blij en verrast. "Het bijzondere is natuurlijk dat het in mijn geval om een boek gaat van bijna veertig jaar oud.

Kaartje sturen

Op 6 maart 2020 wordt veteraan Fred Arsenault, die in de Tweede Wereldoorlog heeft bijgedragen aan de bevrijding van Nederland, 100 jaar. Hij heeft niet zoveel familie en kameraden meer en heeft één wens voor zijn honderdste verjaardag, en dat is ***100 verjaardagskaarten ontvangen***

Natuurlijk werken wij hier graag aan mee. U toch ook? Dus stuur die krasse knar een mooie kaart en liefst de tekst in het Engels.
Het adres van deze bevrijder is:
Fred Arsenault - 9 Kenmore Ave
Toronto M1K 1B3 - Canada.

ADVERTENSI MINI

Kleine tekstadvertenties

32 posities per regel (incl. spaties)
€ 10,00 voor de kopregel
plus de eerste vijf regels,
daarna € 1,- per regel.
Toeslag logo of illustratie € 5,00
(max. 55 x 55mm)
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Roman debuut Dido Michielsen twee keer genomineerd

Het romandebuut *Lichter dan ik* van Dido Michielsen is genomineerd voor 'De Boekhandelsprijs' 2020 en staat op de longlist van de 'Libris Literatuur Prijs' 2020.
Lichter dan ik is het aangrijpende verhaal van een jonge vrouw die wordt gedwongen alles op te geven voor haar kinderen, die door hun gemengd bloed meer status hebben dan zijzelf. In deze historische roman worden de Nederlandse overheersing van Indonesië en de gevolgen daarvan door haar ogen gezien.
Dido Michielsen liet zich voor haar romandebuut 'Lichter dan ik' inspireren door het leven van haar betovergrootmoeder.
Eerder schreef zij '*Dochters van ver*', '*Lisa & Lin: Vijf weken terug in China'* en '*De redding van de familie Van Cleeff* '.

Column

Door: Jan Tomasowa

Waarom romans, essays en columns schrijven

In 2009 ondernamen mijn vriend Minggus en ik een 2 maanden durende pelgrimsvoettocht van Frankrijk naar het Spaanse bedevaartsoord Santiago de Compostela. Na mijn camino besloot ik op 66-jarige leeftijd me te wijden aan het schrijven van diverse genres van boeken. In de afgelopen 10 jaar zijn 5 romans, een essay en verscheidene columns gepubliceerd.

Jarenlang noem ik mijzelf een verhalenverteller, maar mag ik vanwege de hoeveelheid aan woorden die ik de afgelopen jaren heb geproduceerd nu mijzelf een schrijver noemen? Wanneer mag iemand zich eigenlijk schrijver noemen?
20 jaar geleden werd het boek "Onder de sneeuw een Indisch graf" van Frans Lopulalan in de Nederlandse letterenwereld met veel roem overladen vanwege het hoog literaire gehalte.

Bijna 10 jaar later kreeg "Dakloze herinneringen" dezelfde lof toegezwaaid. Maar niet binnen de Molukse gemeenschap. De rauwe toon waarmee Frans het Molukse leven in Nederland liet zien en de wijze waarop hij toen tegen Molukse heilige huisjes aanschopte, viel niet overal in goede aarde. Zeker niet binnen de Molukse gemeenschap.
Hij heeft wel de weg gebaand voor andere Molukkers die na hem begonnen te schrijven over autobiografische ervaringen.

Eigenlijk maakt het mij niet uit hoe iemand anders mij noemt. Laat ik het zo zeggen, ik schrijf vanuit een innerlijke drang. In mijn boeken komen universele thema's aan de orde, zoals liefde, haat en vergiffenis, over oorlog, heldendom en vrede en over vriendschap en verraad. Ik wil in mijn columns en mijn essay mijn lezers uitdagen om na te denken over maatschappelijke problemen. Mijn zoektocht naar de zin van het leven tracht ik in mijn gedichten te verwoorden.

Gestimuleerd door mijn vrouw en kinderen, trok ik mij in 2009 terug uit mijn 2 bedrijven, een opleidingsbureau in Amsterdam en een werkplaats in Lienden. Op het Indonesische eiland Bali sloot ik in Guesthouse Kendi Mas mij vijf maanden bijna volledig af van de buiten wereld en werkte ik dag en nacht aan mijn realistische fictie roman 'Dewi', een roman over liefde en vergiffenis tot over de grenzen van de dood.

Terug in Nederland schreef ik, een autobiografische roadstory over mijn voettocht door Spanje als pelgrim. Daarna tijdens mijn verblijf op Ambon in 2012 besloot ik historische fact-fiction romans te schrijven over 200 jaar geschiedenis van het Moluks geslacht Radja Da Costa Makakea Poeta. Vijf jaar heb ik bijna elke dag aan de trilogie gewerkt. Het eerste boek "Parttimura" vertelt over de opstand van Pattimura op de Molukken in 1817.

In de tweede roman "De schreeuw van de adelaar" schreef ik over Molukse guerrilla's die samen met Javaanse, Sumatraanse, Balinese en andere Indonesische vrijheids strijders tegen het Nederlands koloniaal bewind streden voor de Indonesische onafhankelijkheid. In het derde boek vertel ik over de Molukse KNIL-militairen en hun nakomelingen in Nederland.
Uitgeverij Aspekt publiceerde in 2018 mijn essay "Molukse overpeinzingen" waarin ook ik Molukse heilige huisjes omver gooi.
Maandelijks schrijf ik columns voor het Nederlands Indisch Cultureel Centrum (NICC) en voor Marinjo. Het e-magazine van het NICC heeft bijna 10.000 abonnees

Op verschillende wijzen probeer ik mensen te verleiden om mijn boeken te lezen. Met mijn promotieteam presenteer ik mijn romans en essay onder andere in bibliotheken, boekhandels, musea, theaters en culturele centra. Samen met culturele performers zoals o.a. Neppy Noya, Dolly Hitipeuw en het theatergezelschap Duo MataHary bracht ik in juni en juli 2019 mijn romans en essay op theatrale wijze over het voetlicht in Theater Cultura Ede, het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem en in stichting Ana Upu te Lunteren.

Met 3 andere docenten trainde ik de vaste medewerkers en vrijwilligers van de Molukse Barak van het Openlucht museum in Arnhem. Het museum en de trainers gebruikten mijn romans en essay als belangrijke informatiebronnen.
Samen met 17 andere schrijvers en dichters ben ik lid van de Stichting Schrijfgenoot Barneveld. In april 2020 publiceert het genootschap een boek over 75 jaar bevrijding van Nederland.

Mijn aandeel daarin is een verhaal over de Indonesische verzets-strijder Rachmad Koesomobroto. Onder het motto "Eerst Nederland bevrijden en daarna Indonesië" streed hij voor de bevrijding van Nederland.

Na de bevrijding ging hij samen met zijn Nederlandse vrouw Nel Peppel terug naar Indonesië om tegen het Nederlands koloniaal bewind voor de onafhankelijkheid van Indonesië te strijden.
Eind dit jaar hoop ik mijn nieuwe fact-fiction roman te publiceren over een Indische matroos.

Ik probeer me te ontwikkelen tot een goed schrijver door van mijn critici te leren en door het werk van belangrijke schrijvers te bestuderen. Zoals bijvoorbeeld Pramoedya Ananta Toer, een van de belangrijkste Indonesische schrijvers, hij is voor mij een inspirerende auteur en een moreel kompas.

Als vrijheidsstrijder vocht hij voor de onafhankelijkheid van Indo-nesië. De roman Perburuan (De vluchteling), schreef hij in een Nederlandse cel. Enkele van zijn romans heb ik in de Nederlandse vertaling gelezen. Om het werk van Toer nog beter te begrijpen ben ik begonnen met het lezen van zijn Indonesische tetralogie Bumi Manusia, Anak Semua Bangsa, Jejak Langkah, Rumah Kaca.
En als het mij gegeven is om mijn derde camino naar Santiago de Compostella te ondernemen, zal een van deze boeken in mijn rugzak zitten.

Veilig oversteken tussen het verkeer in Zuid-oost Azië

Door: Bert Vos

Zoals bekend is het verkeer in Azië, zoals in Bombay, Bangkok, Phnom Penh, Jakarta en Rangoon, een grote chaos. Oversteken is een crime en iedereen doet maar wat. Een zebrapad gebruiken is een soort van Russisch roulette. Waar het eerder onveilig is dan veilig. Maar hoe kom je nu die drukke weg over, vraagt menig toerist zich af als hij naar die voorbijrazende gekte kijkt. Toch is het niet zo moeilijk als je denkt.

Als ik in Nederland een zebrapad oversteek, dan weet ik dat het verkeer stopt. Alhoewel dat ook niet altijd een garantie is. In Azië echter is dat toch anders.
Zebrapaden zijn er, zo lijkt het wel, om nog eens extra gas te geven. Niemand laat je voorgaan. Waarom niet? Omdat niemand zich aan de verkeersregels houdt aangezien er niet gehandhaafd wordt.
En als er toch iemand stopt, dan wordt die door een ander inge-haald of knalt iemand er achterop en moet je alsnog rennen voor je leven.
Voor menig argeloze toerist loopt een oversteek op de strepen fataal af. Ik herinner mij een man uit Kazachstan in de Thaise badplaats Hua-Hin. Met zijn echtgenote stak hij het zebrapad over, in de buurt van het Bangkok Ziekenhuis. Hij wordt meteen aangereden door een tuktuk waarvan de chauffeur de oversteekplaats compleet negeert. Hij rijdt in volle snelheid de voetganger aan. Die overleeft de klap niet, zijn vrouw staat er verbijsterd bij.

Verkeer in Azië

De Aziatische wegen, vooral in Thailand en Cambodja, zijn de gevaarlijkste en dodelijkste ter wereld. Vooral als niet-ingezetene en voor de eerste keer in deze heksenketel kan dat de nodige stress opleveren. Hoe soepel je een Thai of Cambodjaan de straat ziet oversteken, laverend tussen het drukke verkeer, zo klungelig steken veel toeristen angstig en twijfelend de weg over. En juist die onzekerheid brengt ze in gevaar. In Hua-Hin heb ik een paar keer een angstig echtpaar de drukke Petchkasem Road, die de badplaats door tweeën deelt, over geholpen.

Phnom Penh verkeerschaos

Ik ben in menige Aziatische stad geweest. Maar wat verkeerschaos betreft qua verkeer is het Phnom Penh die de kroon spant. Van horen zeggen is Saigon echter nog erger. Toch kan ik mij wel een geoefende straatoversteker

noemen. Even afkloppen en een kaarsje voor Boeddha aansteken. Maar, hoe doe je dat nu? Zonder haarscheuren van de ene kant naar de ander kant komen? Je steekt gewoon over door te gaan lopen. Echt waar. Wel even rechts en links kijken. En, of je het gelooft of niet, het andere verkeer anticipeert daarop en tolt om je heen. Maar nu komt het. Loop dan wel door naar de overkant. Dus niet van snelheid of richting veranderen of ineens teruglopen. Als je je daaraan houdt heb je een grote kans op slagen. Meestal gaat het goed en heel soms bijna fout.

Heksenketel Jakarta

Vooral het verkeer in Jakarta is een grote heksenketel. De hele dag door staan de wegen vol met auto's en even ergens naartoe rijden zit er niet in. Met al het verkeer dat dwars door elkaar rijdt en de gassen die dat uitstoot heb je niet echt de behoefte een wandeling door de stad te maken.

De overvolle megastad Jakarta heeft een gloednieuwe metro, die snel en schoon is. Maar toch is het de vraag of de nieuwe lijn het gigantische vervoersprobleem gaat oplossen. Indonesiërs zijn verstokte autorijders. Veel inwoners van Jakarta rijden dagelijks twee tot drie uur in de auto om binnen Jakarta zelf op het werk te komen. Met de Metro duurt zo'n rit meestal niet meer dan zo'n twintig minuten.

Wil je je door Jakarta verplaatsen, neem dan een taxi of een huurauto met chauffeur. Die zijn er spotgoedkoop en bovendien weten zij hoe het verkeer werkt.

Denk erom, dat als je zelf rijdt in Jakarta en je krijgt een ongeluk, dan ben je als buitenlander bijna in alle gevallen de pisang, schuld of niet.

Voetgangerslicht

Een tip, uit eigen ervaring, voor beginners. Als je in een Zuid-oost Aziatisch land wil oversteken als voetganger, wacht totdat je een paar locals ziet oversteken en loop met ze mee. Zo heb ik het ook geleerd, ruim twintig jaar geleden toen ik voor het eerst door Azië reisde. Of meng je in een groep die voor het voetgangerslicht staat te wachten en ga met de meute de weg over. Op een gegeven moment gaat het als vanzelf. Daarnaast zijn er, onder meer in Bangkok, op drukke punten loopbruggen. Leuk om foto's te maken.

Bron: Trefpunt Azië.

Links4u

Interessante, handige, leerzame LINKS voor iedereen

Indopedia, Indische Encyclopedie / Bibliotheek / Indisch erfgoed / naslagwerk over voormalig Nederlands-Indië. https://www.indopedia.nl/

Doorlink-website naar veel Indische en Indisch gerelateerde websites, blogs, personen en onderwerpen. https://linkenindisch4ever.wordpress.com/

Website over online **geschiedenis** van/voor Indische Nederlanders. http://www.indischhistorisch.nl

Organisaties die **archieven** bezitten over de **oorlog in Indië, de Bersiap en dekolonisatie.** https://www.tweedewereldoorlog.nl/bronnen/archieven/indisch-erfgoed

Meer dan **120 titels** over Nederlands-Indië in de **boekenwinkel van Historiek.net.** https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html

Veel informatie over **schoollespakketten** over voormalig Nederlands-Indië. www.gastdocenten.com

Een ware schat aan foto's in kleur op **Monochrome Specter** uit de Tweede Wereldoorlog in ZO-Azië. blog.livedoor.jp/irootoko_jr/

Het **Indisch Herinneringscentrum** Sophiahof, Den Haag www.indischherinneringscentrum.nl

Moluks Historisch Museum [M.H.M.] Sophiahof, Den Haag http://www.museum-maluku.nl/

Indisch/Moluks **Museum Sophiahof** in Den Haag. https://www.museumsophiahof.nl/

Museon in Den Haag met een bijzonder mooie en uitgebreide museale collectie over Nederlands-Indië. https://www.museon.nl

Culturele website voor **Chinese en Chinees-Indische** gemeenschap. https://www.inisiatip.nl

Wie (her)kent deze foto's? Website van het **Tropenmuseum**. http://www.fotozoektfamilie.nl/

Stichting die ijvert voor erkenning en betaling van **Japanse Ereschulden** door Japan aan WO II slachtoffers http://www.japanse-ereschulden.nl/

Stichting **Dialoog Nederland-Japan-Indonesië** (NJI) organiseert jaarlijks conferenties en andere activiteiten. http://www.dialoognji.org

Toonaangevend **Indisch maandblad** (glossy). http://www.moesson.nl/

Informatieve website over de beruchte **moord op Chinezen** in 1740 in Indië. http://home.iae.nl/users/arcengel/NedIndie/chinezen.htm

Landgoed Bronbeek (Kumpulan, **Museum Bronbeek** en meer) in Arnhem. www.bronbeek.nl

Veel informatie over **Batik** activiteiten van **Sabine Bolk**. Ook via facebook en YouTube. www.sabinebolk.nl

De Vries Antiek, items uit voormalig Nederlands-Indië, o.a. koloniale meubelen. **Specialist in Kunst en krissen**. http://www.devriesantiek.nl en http://www.kris-keris.com

Zeeuws Veilinghuis gespecialiseerd in kunst en schilderijen van bekende Indische schilders. www.zeeuwsveilinghuis.nl

Stichting Indisch Erfgoed, mede-organisator **Themazondagen** op Bronbeek: www.indischerfgoed.nl

Non-profit **online museum** in de Verenigde Staten van Amerika, http://www.eastindiesmuseum.com

Wedsite over **Nederlandse militairen** in Indië 1946-1949. http://www.indiegangers.nl/

Stichting voor en door de **Molukse gemeenschap**: www.muhabbat.nl

Indisch Familie Archief http://www.indischfamiliearchief.nl/

Actuele items en achtergrondartikelen van de **Nederlandse Krijgsmacht.** https://www.nederlandsekrijgsmacht.nl/index.php/nieuws/

De **Jeugdwebsite** van de Oorlogsgraven Stichting (Ned.-Indië). http://www.eenlevenverloren.nl/index.php?go=home.personen@pagenr=1

Een digitaal **Indisch Museum,** https://indischmuseum.wordpress.com

Informatie over de **Nationale Indië-Herdenking** op 15 augustus. www.indieherdenking.nl

Website **genealogisch onderzoek** http://www.stamboomforum.nl/subfora/127/2/21753/0/bronnen_voor_familieonderzoek_nederlands_indie

Info over boeken, artikelen, TV- en radiodocumentaires plus LINKS over de **Pakan-Baroe Spoorweg**. http://pakanbaroe.my-free.website/

Facebook pagina's over alles wat te maken heeft met Nederlands-Indië en het Indisch erfgoed. https://www.facebook.com/pages/?category=top

Links over **Indisch** en **Indonesisch** koken, recepten, cursussen, toko's, restaurants, afhaalmaaltijden, kookworkshops, etc. https://indisch-eten.startpagina.nl

Alle bandjes, foto's en verdere info over **Indorock**. http://indorock.home.xs4al

Vereniging van **O**verlevenden en **N**abestaanden van **Slag in de Javazee 1942** (V.O.N.). Herdenkingsreizen https://www.imexbo.nl/slag-javazee

Taman Indonesia, Het leukste kleine Indonesische dierenpark in Nederland. http://www.taman-indonesia.nl

Pasar organisatoren & Evenementenbureaus

http://www.istimewa-events.nl
https://www.pasarstellar.nl/
www.taman-indonesia.nl/
www.pasarmalamrijswijk.nl
www.tongtongfair.nl
https://www.facebook.com/maluku-night
www.oscoproductions.nl
www.pasarsluiskil.nl
http://www.zinzia.nl
www.raffyzorg.nl

Koorenhuis - Den Haag, allerlei cursussen en workshops op het gebied van muziek, dans, theater en kunst. http://www.koorenhuis.nl

Gamelanhuis – Amsterdam. Lessen, workshops en alles over Javaanse en Balinese traditionele Gamelan-instrumenten. http://www.gamelanhuis.nl/

Weblog **"Indische Jeugd-letteren"** Blog van Marjorie van Putten: http://indischejeugdletteren.wordpress.com/over-mij/

Jeugdbieb, erg leuke en informatieve website. http://www.jeugdbieb.nl

Website **Indische Jeugdboeken,** compleet met een bestellink. http://www.antiquariaat-anna.nl/boekek/kameleonboeken

Theatervoorstellingen - Een informatieve website met heel veel voorstellingen, overal in Nederland en voor iedere leeftijd. http://www.kindertheater.nl/

Op zoek naar een **muziekoptreden** bij uw kumpulan? http://www.kwekel-evenementen.nl/indische-artiesten.htm

Kunstbende, Landelijke organisatie met afdelingen in alle provincies voor iedereen van 13 tot en met 18 jaar. http://www.kunstbende.nl

Een **Indische startpagina voor de jeugd:** http://suara-baru-kecil.jouwpagina.nl

Kinderboekenpraatjes. Veel boeken uitzoeken voor elke leeftijdgroep. http://www.kinderboekenpraatjes.nl

Alles over **STIP Jeugdtheater,** over producties, impresariaat, enz. www.stipproducties.nl

Woonzorgcentrum voor Indische en Molukse ouderen 'Raffy'. https://Raffyzorg.nl

Van alles over **Papoea websites.** https://Papua.startpagina.nl.

Nieuws en info over/uit **West Papua**. http://www.tanahku.west-papua.nl

Trefpunt Azië – Informatieve website met wetenswaardigheden uit landen in ZO-Azië. https://www.trefpuntazie.com

Indowebshop voor alles voor de keuken, huishoud, kunst, textiel, boeken, sieraden en nog veel meer. http://www.indowebshop.nl/

Online **Aziatische supermarkt**, webshop en 20 fysieke winkels. http://www.orientalwebshop.nl/

Een van de betere **YouTube** kanalen over **Indonesisch koken:** Peters Keuken, met authentieke recepten. https://www.youtube.com/channel/UC9fmZUQ6yK7VtA6CpcsG0LQ/videos?disable_polymer=1

Verras uw familielid, vriend(in), kennis, collega met een GRATIS ABONNEMENT OP NICC MAGAZINE
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Meer dan 120 titels over Nederlands-Indië
Neem eens een kijkje in de uitgebreide boekenwinkel van Historiek.net:
https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html

De Indische Agenda

LET OP! Sluitingsdatum kopij op 10 maart 2020

T/m 31 maart 2020: Tentoonstelling 'Vechten voor de Vrijheid'. Tijdens de oorlog komen diverse bevolkingsgroepen in verzet: tegen de Japanse bezetter, tegen de Nederlandse kolonisator of tegen allebei. Ook kiezen veel mensen voor samenwerking met het Japanse militaire bestuur of hun politieke tegenstanders, met als doel een onafhankelijk Indonesië. De bezetting, verzet en vrijheid betekenen voor iedereen iets anders. Wat je over hebt voor jouw vrijheid, bepalen je omstandigheden en idealen. De keuze om in actie te komen, is persoonlijk. En: niet iedereen kiest bewust voor verzet. Soms dwingt de situatie daartoe. Hoe? Dat ziet, leest en hoort u in deze expositie. We vertellen de verhalen van verzetsstrijders en van de gewone man of vrouw die grote of kleine daden van verzet pleegde. Ook staan de verhalen van nazaten centraal: wat betekenen al die verhalen voor hen? Zo zullen we verschillende kanten van verzet te belichten. De expositie is samengesteld door het Indisch Herinneringscentrum en Moluks Historisch Museum,

met bijdragen van onder andere Pelita, met een speciale website over het Indische verzet. Locatie: **Museum Sophiahof,** Sophialaan 10, 2514 JR Den Haag. Openingstijden: Di. t/m Zo. 11.00-17.00 uur. Toegang: volw. 9,50 pp., 5 – 18 jr., CJP, Veteranenpas, Ooievaarspas, groepen va. 15 pers.: € 6,50 pp.

T/m 10 januari 2021: BALI – behind the scenes. Waar Bali aan het begin van de vorige eeuw nog nauwelijks bekend was als reisbestemming, barst het nu honderd jaar later, door de enorme toeristenstroom, uit haar voegen. En hoewel dit welvaart met zich meebrengt heeft het achter de schermen grote impact op de leefbaarheid van het eiland.

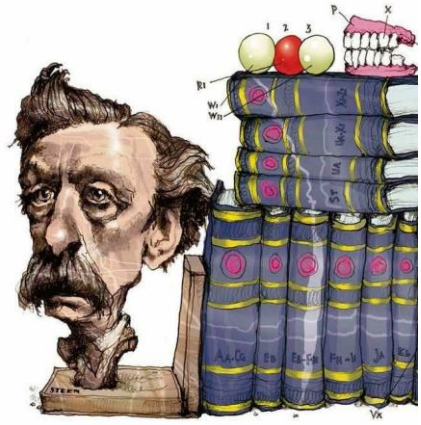
In de expo 'BALI - Behind the scenes', ervaar je hoe dit paradijselijke eiland onder druk staat, maar dat de cultuur nog springlevend is. Maak kennis met een hindoeïstische priester die tradities op eigen wijze in stand houdt en met de activistische kunstenaar Made Bayak die de plastic problematiek op Bali onder de aandacht brengt. De expo neemt je mee op reis naar Bali. Ontdek rituelen die je als toerist niet snel zal ervaren, krijg inzicht in de koloniale geschiedenis, bekijk bijzondere objecten en maak kennis met het werk van Balinese kunstenaars. De locatie: **Tropenmuseum**, Linnaeusstraat 2, 1092CK Amsterdam. Openingstijden: Di. t/m Zo. 10.00 – 17.00 uur. Toegang Volw € 16,00, Jeugd 4-18 jr. € 8,00. Zie de website: https://www.tropenmuseum.nl/

4 t/m 8 maart 2020: Cinem-Asia Film Festival. CinemAsia neemt je mee naar het Azië van nu. Op het programma staan blockbusters en art-house films uit China, Hong Kong, Korea, Taiwan, Indonesië, Japan, de Filippijnen, Thailand en Vietnam. Alle films hebben een sterke artistieke visie en stem. CinemAsia biedt het publiek ook een mooi nevenprogramma rondom de Aziatische cultuur met onder andere een Food Bazaar, Rainbow Kara-OK en panel talks. Kom dus naar de filmtheaters Rialto en Kriterion in Amsterdam. Door de lens van ***ruim 30 filmmakers uit China, Hong Kong, Korea, Taiwan, Indonesië, Japan, Filippijnen, Thailand en Vietnam*** biedt het festival een genuanceerd beeld van het veelzijdige continent Azië.

CINEMASIA FILM FESTIVAL

De thematische rode draad van deze editie is de jonge, rebelse, creatieve generatie. De geografische focus is Indonesië. Het festival programmeert een mooi caleidoscoop van de ***hedendaagse Aziatische film***. Op het programma staan blockbusters, art-house films en documentaires, geselecteerd op hun uitgesproken artistieke visie en stem. Zie voor alle locaties, de aanvangstijden en toegangsprijzen, de website: https://cinemasia.nl/nl/

7 maart 2020: Opening Jubeljaren Multatuli. Vanaf zaterdag 7 maart is in het Multatuli Museum de tentoonstelling 'Jubeljaren' te bekijken. Er zijn de afgelopen twee eeuwen heftige discussies gevoerd en vele tranen gevloeid in

de voorbereiding op de talloze Multatuli-jubilea. Van de vijftig jaar Max Havelaar in 1910, of 25 jaar Multatuli Museum in 1935 tot en met de onthulling van het omstreden standbeeld op 't Singel in 1987. We hebben voor u de mooiste affiches uit het stof gehaald. Hoogtepunt is dat uit jubeljaar 1920 door André Vlaanderen. Zowel de werktekening als ook de eindversie is er te zien, waarop in prachtige, unieke Jugendstilletters het jubileumprogramma van 1920 afgedrukt. Op 2 maart 2020 is het tweehonderd jaar geleden dat Eduard Douwes Dekker ter wereld kwam. In zijn geboortehuis bevindt zich het Multatuli Museum, dat zonder subsidie in stand wordt gehouden. De locatie is: **Multatuli Museum,** Korsjespoortsteeg 20, 1015AR Amsterdam. Opening: di. 10.00-17.00 uur, Wo. t/m zo. 12.00-17.00 uur. Gesloten met Pasen, Pinksteren en Kerstmis. Toegang: Volw. € 5,00, Kinderen € 4,00; Amsterdam City Card en studenten gratis. Geen Museumkaart. Geen PIN. Verdere info: info@multatuli-musuem.nl.

8 maart 2020: Bij Eugenie in de keuken. Een nieuwe reeks theater voorstellingen van de bekende cabaretière Yvonne Groeneveld in haar eigen Theater De Werf. Zij neemt haar publiek mee in gebeurtenissen rond haar keukentafel langs haar keukenverhalen, liedjes, anekdotes en keukenroddels, daarin bijgestaan door haar altijd trouwe Kokkie/ Kebon Jeffrey van Overeem. Haar gasten zijn dit keer Arnaud Kokosky Deforchaux, Nova Bordo Maseline en Arjanti Sosrohadikoesoemo. Arnaud is programmamaker bij Tong Tong Fair en Festival. Daarnaast is hij danser en choreograaf, gespeciali-seerd in Balinese Dans. Nova is een danseres uit de Balinese dansgroep DwiBhumi. Zij wordt op de gamelan bijgestaan door Arjanti. Zoals altijd kunt u na afloop genieten van een tijdens de voorstelling bereide maaltijd, die u

van tevoren moet reserveren voor slechts € 10,00 extra. De locatie is: **Werftheater,** Oude-gracht 60, 3511AS Utrecht. Aanvang voorstelling: 14.30 uur, kassa open 13.45 uur. Toegang: € 13,00 pp; CJP, U-pas, 55+ pas: € 12,00. Reserveren maaltijd: € 10,00 extra. Kaarten reserveren: Tel: 030-2315440, of via de website: https://www.werftheater.nl/winkel of: https://www.yvonnegroeneveld.nl.

DONATIE-ACTIE

Tentoonstelling 'Terugblik op de Jappentijd'

De Tentoonstelling Terugblik op de 'Jappentijd' is een serie van 23 schilderijen gemaakt door kunstenaar Trees Ruijs (1925-2016), geschonken aan het Museon. De stichting Trees Ruijs Huijs heeft een museum met zelfde naam opgericht, voorlopig gevestigd in Heerlen. Ik, Maaike Vonk, de oudste dochter van Trees, ben de secretaris en initiatiefnemer van dit plan. Vanwege **75 jaar Bevrijding**, willen wij de serie lenen van het Museon van 5 mei t/m 30 september, maar daar is geld voor nodig.

Om deze tentoonstelling en de activiteiten te realiseren hebben wij 200 mensen nodig die ons met **€50,00** steunen. Het **rekeningnummer** van de stichting is: NL19 RABO 0315178612 t.n.v. Trees Ruijs Huijs. Uw donatie is aftrekbaar van de belasting, want de Stichting Trees Ruijs Huijs heeft de ANBI status. Meer informatie: Tel: 0495-785267 of via e-mail: zattlebeezy@telfort.nl Graag uw adres vermelden aan: info@treesruijshuijsmuseum.nl zodat wij u een voucher kunnen sturen.

Wat krijgt u voor uw steun:

- entree voor u en een introducé ter waarde van €12,00
- uitnodiging voor de opening van de tentoonstelling op 5 mei 2020 met een hapje en drankje
- een voucher voor een exemplaar van de mooiste tentoonstellingscatalogus van 2015: te verzilveren bij uw eerste bezoek, ter waarde €20,00
- Het bijwonen van een van de activiteiten (door u zelf uit te kiezen) die wij bij deze tentoonstelling gaan organiseren, ter waarde van €12,00

Wij danken u voor uw donatie.

Colofon

Maandelijks Digitaal Magazine

Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Hoofdredacteur: Hans Vogelsang
Redactie:
Han Dehne
Ron Kraft
Chinook de Deugd
Columnisten: Han Dehne, Jan Tomasowa
Correspondenten:
Silfraire Delhaye (Indisch Platform)
Jan van Wagtendonk (Japanse Ereschulden)
Yvonne van Genugten (Sophiahof)
Nanneke Wigard (Sophiahof)
Albert van Prehn (Muziek, column)
Sabina de Rozario (Door Blauwe Ogen)
Armando Ello (Hoezo Indo)
Ivo Pabbruwe (New Zealand)

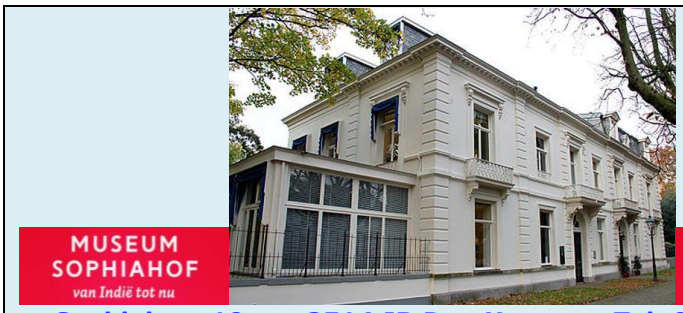
Vormgeving & lay-out: Hans Vogelsang
Technische realisatie & verzending:
Dennis van der Ham
http://www.borca-online.nl/

Verschijning: ca. de 15e van elke maand
Sluitingsdatum kopij en advertenties:
de 10e van elke maand
Advertentietarieven: op aanvraag
Abonnementen NICC Magazine: GRATIS
info@indisch-centrum-denhaag.nl
Postadres: Newtonstraat 660
2562 LA Den Haag - Netherlands

W: www.indisch-centrum-denhaag.nl
: http://indisch-centrum-denhaag.blogspot.com
@: info@indisch-centrum-denhaag.nl

Rabobank IBAN: NL39 RABO 0129 216 836
t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag
BIC: RABONL2U

Overnemen van (delen van de) inhoud is toegestaan, mits met bronvermelding.
© 2019 N.I.C.C. Den Haag

Sophialaan 10 - 2514 JR Den Haag - Tel: 070-2002500

MUSEUM SOPHIAHOF IS GEOPEND:
dinsdag t/m zondag van 11.00 tot 17.00 uur

Toegangsprijzen:
Volwassene: € 9,50.
Kind 0-4 jr.: gratis
Jeugd 5 t/m 18 jr.: € 6,50.
CJP/Veteranenpas/Ooievaarspas: € 6,50
Groepen (> 15 pers.): € 6,50 pp.

Herdenkingssymbool Melati

De Melati, de Indische jasmijn, is het herdenkingssymbool dat u onder andere kunt dragen op 15 augustus.

Prijs: per stuk : € 3,00; per 5 stuks: € 12,50; per 10 stuks: € 25,00
De prijzen zijn incl. administratie- en verzendkosten (Nederland)
Bestellen: http://webshop.indieherdenking.nl/nl/

SHOPDEN
BORCA ONLINE
Borca Computer Online Service
Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806
www.borca-online.nl

Wilt u familie, vrienden of leden van uw club of vereniging gratis abonnee maken? Gebruikt u dan dit formulier

NICC Magazine

e-mail adressenlijst

	NAAM	*e*–MAIL ADRES
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

Deze e-mail-adressenlijst 'knippen en plakken' en versturen naar e-mail: info@indisch-centrum-denhaag.nl of printen en versturen per post (voldoende frankeren) naar: Administratie NICC Magazine # Newtonstraat 660 # 2562 LA Den Haag